60999

Da`vat

Қувонч ўткинчи, Мустақиллик абадий!

Kuch – bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ • ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ • معرفت

1931 йилдан чиқа бошлаган | 1999 йил 4 август, чоршанба | Баҳоси сотувда эркин нархда | № 63 (7156)

Ibrat

Самарқанд вилояти Пастдарғом туманидаги Чархин касб-ҳунар лицейига «Миллий тикланиш» партияси Республикамиз Президенти асарлари ҳамда мамлакатимизнинг мустақиллик йилларидаги ижтимоий-сиёсий ҳаётини ўзида акс эттирган 50 дан ортиқ китоблар жамламасини совға қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

«Ўзбекистон Қаҳрамони» унвонини бериш тўғрисида

Давлат ва халқ олдидаги ғоят катта хизматлари, мамлакатимизнинг иқтисодий қудратини юксалтириш, қишлоқ хўжалиги соҳасида ислоҳотларни чуқурлаштиришдаги улкан ишлари ҳамда республикамизда ғалла мустақиллигини таъминлашда фаол иштироки ва қаҳрамонона меҳнатлари учун қуйидагиларга «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони берилиб, Олий нишон «Олтин Юлдуз» медали топширилсин:

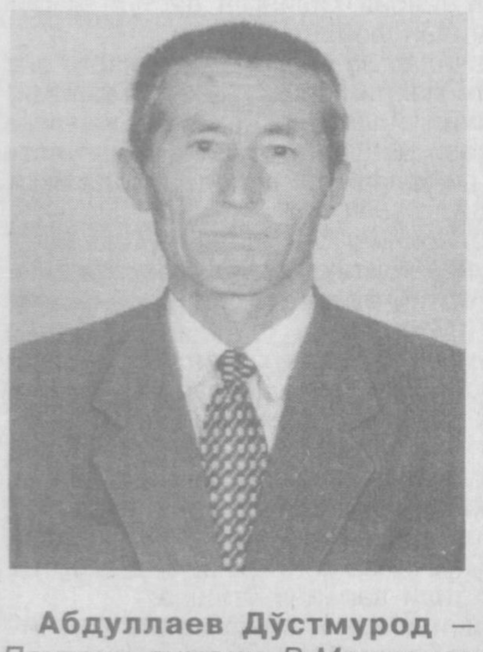

Абдуллаев Дўстмурод — *Пахтачи тумани Р.Махманов номли ширкат хўжалиги бригада бошлиғи, Самарқанд вилояти*

Абдурахимов Абдували — *Чортоқ тумани «Ўзбекистон мустақиллигининг 5 йиллиги» номли ширкат хўжалиги бригада бошлиғи, Наманган вилояти*

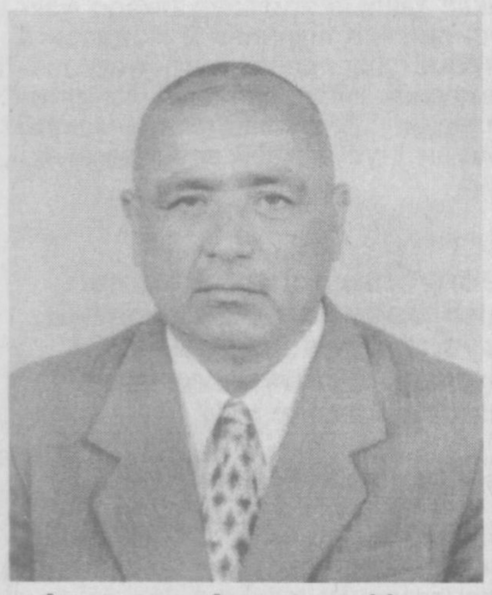

Аламатов Атахон — *Марҳамат тумани У.Қорабоев номли жамоа хўжалиги бригада бошлиғи, Андижон вилояти*

Рахмонов Ғайбулло — *Касби тумани Ш.Рашидов номли ширкат хўжалиги ижарачиси, Қашқадарё вилояти*

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри, 1999 йил 3 август.

УМИДЛАР ИШОНЧГА АЙЛАНДИ БУГУН

Qutlug' ostona

Шу йилнинг 31 июль куни пойтахтимиздаги «Туркистон» санъат саройида ўзгача бир файз-тароват ҳукм сурди. Бу кун ҳашаматли саройда иқтидорли ёшларнинг чет элда таълим олишларини қўллаб-қувватлаш «Умид» жамғармасининг 1999 - 2000 ўқув йили учун ўтказган танлови ғолибларига Президент грантларини топшириш маросими бўлиб ўтди. Тантанали маросимда иштирок этиш учун танлов ғолиблари билан бирга диллари қувончбахтга тўла ота-оналар ҳам ташриф буюрдилар.

Ўзбекистон Президентининг Давлат маслаҳатчиси Н.Жўраев мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг жамғарма грантларининг соҳибларига йўллаган табригини ўқиб эшиттирди. Табрикдан сўнг янграган давлатимиз мадҳияси тадбирдаги тантанаворликни янада юксалтирди. Барча иштирокчилар қалбини ғурурга тўлдирди. Маросимда, шунингдек, танлов ғолибларининг Республика Президентига номаси ўқиб эшиттирилди, талабалар, ота-оналар ўз дил сўзларини изҳор этдилар. Айниқса, Бош вазир ўринбосари Ҳ.Кароматовнинг қисқа, лекин жонли ва самимий нутқи республикамизнинг турли ҳудудлари, жамиятимизнинг ҳар хил қатламлари вакиллари бўлмиш ота-оналар қалбини тўлқинлантириб юборди. Учрашувда олий ва ўрта махсус таълим вазири С.Ғуломов, хорижий давлатларнинг мамлакатимиздаги элчихоналари вакиллари сўзга чиқдилар. Бош вазир ўринбосари Д.Ғуломова тадбирда танлов ғолибларининг бир гуруҳига Президент гранти сертификатлари ва Юртбошимиз имзоси битилган соатларни анъанавий тарзда топширди.

Тантанада Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчилари А.Зиё, Т.Рисқиев, Президентнинг матбуот котиби А.Ғуломов, халқ таълими вазири Ж.Йўлдошевлар иштирок этдилар. Тантанали маросим сўнгида ўзбек қўшиқчилик санъати юлдузлари ҳамда таниқли сўз усталари ўз маҳоратларини намойиш қилдилар.

Шундай қилиб, бу йил «Умид» жамғармаси орқали хорижга таҳсил олиш учун йўл оладиган 184 нафар ўғил-қизга оқ йўл тиланди.

Шухрат ЙИГИТАЛИЕВ, «Маърифат»нинг махсус мухбири

Суратларда: тантанадан лавҳалар. Р.Жуманиёзов (ЎзА) олган суратлар.

ДОВОНДАН ОШИШ ИМКОНИ

Test — Mustaqillik mevasi

Инсон зотининг жами хилқатлардан фарқи туйғу эгаси эканлигида. Бани башарнинг ақли ҳайвоноту наботот устидан музаффарлиги ҳам шу боис.

Туйғунинг тури кўп. Лекин буларнинг ичида «ҳаяжон» исмлик бир ҳис борки, у етти яшардан етмиш яшаргача бегона эмас. Бундай аниқлик киритишимизнинг сабаби, баъзи туйғулар (масалан, муҳаббат) ҳаммага ҳам насиб этавермайди.

Хуллас, ҳаяжон тўғрисида гап бораётганди. Сиз ўзингизнинг ёки бирор ёр-биродарингизнинг ҳаяжонига гувоҳ бўлганингиз тайин. Бироқ минг-минглаб каттакичикнинг бир йўла ана шу ҳисга ошно бўлганини тасаввурингизга сиғдиролмасангиз керак. Сизга маслаҳатимиз: тасаввурингизга сиғдиринг. Чунки бу ҳаяжон Мустақиллик инъом этган, унинг шарофатига йўғрилган ҳаяжон. 1999 йил 1 август — Юртимизнинг барча гўшаларидаги олий ўқув юртларида тест синовлари куни. Умидли ҳаяжон онлари.

Билгичлар билгусига қараганда, ҳаяжонланган одам ўзидан бир нур таратармиш. Шу куни мамлакатимиз беадад нурлардан мунаввар бўлди, назаримизда. Булар келажагаимизни нурафшон этгувчи нурлар бўлса, ажаб эмас.

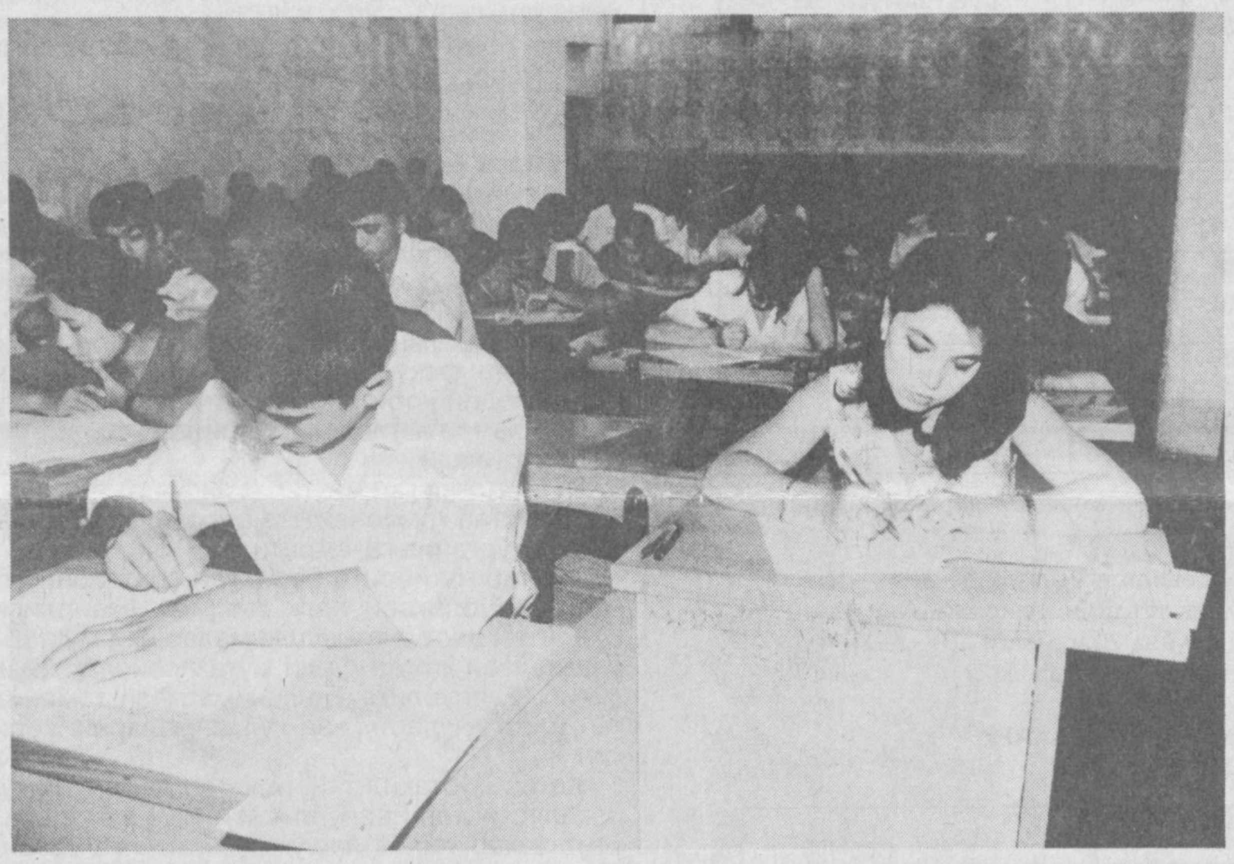

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти. Эрта тонг бўлишига қарамай, ўқув юртининг олди гур-рос-гуррос ота-оналару абитуриентлар билан гавжум. Уларнинг кайфияти хусусида юқорида кўп тафсилот бердик. Шу ерда ҳаяжон билан бирга ишонч ҳам устун эканлигини қўшимча қилиб ўтмоқчи эдик.

Козим Кўпайсинов, Сирдарё вилоятидан:

— Ўтган йили жияним иқтисодиёт университетига ўз билими билан кириб кетди. Ўзим тракторчиман. Ўғлим кириб кетишига ишонаман. Бу тест дегани жуда адолатли усул бўлди.

Маҳкам Раҳимов, андижонлик:

— Қишлоғимиздан ўтган йили ўндан ортиқ бола Тошкентга ўқишга кирди. Ҳаммаси ўзимиз қатори оддий одамларнинг болалари. Худо хоҳласа, қизим ҳам кириб кетади. Ишончим комил.

Гуруҳларига қараб сафланган абитуриентлар бирин-кетин, тартиб билан аудиторияларга йўл олишди. Барчаси ўз жойини эгаллагач, абитуриентлардан иккитаси ҳамманинг кўз олдида тест вариантлари солинган қутини очишди. Сўнг аудитория назоратчилари (Яккасарой тумани мактаблари муаллимлари) кузатуви остида тестларни танлаб олишди. Соат саккизу ўттиз дақиқа. Абитуриентлар ўз билимлари синовига киришишди.

Биз бу йилги қабул натижалари тўғрисида гапириб беришни институт ректорининг биринчи муовини Абдусаттор Абдуғаффоровдан илтимос қилдик:

— Бу йил режа бўйича 650 нафар талаба қабул қилишимиз керак. 1846 та ҳужжат қабул қилинди. Шулардан 1296 таси кундузги бўлимга. Маркетинг ишларини яхши йўлга қўйганимиз сабабли, ўтган йилгидан 530 та кўп ҳужжат тушди. Айниқса, тўқимачилик ва енгил саноат технологияси, касб-ҳунар педагогикаси мутахассисликларига талаб катта бўлди.

Суратларда: тест синови жараёнидан лавҳалар.

А.ТЎРАЕВ (ЎзА), Р.АЛЬБЕКОВ олган суратлар.

(Давоми 3-бетда)

Кутубхонада кимлар ишлайди? 4-бет

ТАШАББУСКОР ОПА

Очерк ўрнида

1999 yil — Ayollar yili

ЭЛ ОРАСИДА

Ҳаётда биринчи бўлиш ҳам осон, ҳам мушкул. Енгиллиги шундаки, олдинда поёнсиз фаолият майдони мавжуд. Мушкуллиги шундаки, айнан сенинг зиммангга очилмаган сўқмоқлардан юриш вазифаси юкланади. Бу сўқмоқлардан юриб, афсус билан орқангга ҳам қайтасан ва янги сабот билан ишингни бошидан бошлашингга тўғри келади. Дилшодахон опа ҳам шундай, ҳаётда биринчилардан бўлиб юради. У ёшлик малоҳати мавж урган йиллардан ёшлар етакчиси эди. У қанчалик улғайган сайин атрофидагилари ҳам салобатлаша борди. Бироқ умрининг мазмуни ўша-ўша — ёшлар таълимию тарбиясидан иборат бўлиб келаяпти.

Шу ўринда Дилшода Дадажонованинг таржимаи ҳоли ҳақида икки калом. У 1949 йили Андижон вилоятининг Андижон туманида таваллуд топган. Тарих фанлари номзоди. Ўғил-қизларини тарбиялаб вояга етказган севимли она. У Поп туманида иш фаолиятини бошлаган. Узоқ йиллар Наманган вилоят ҳокими ўринбосари бўлиб ишлади. 1998 йилдан бошлаб вилоят халқ таълими бошқармасининг бошлиғи бўлиб фаолият кўрсатиб келмоқда.

Бу вақт ичида, соҳа ходимлари қалбига ҳам ғайрат, шижоат сингдира олди. Натижада меҳнат унумдорлиги ошди, ҳеч кимнинг бекор ўтиришга вақти, хоҳиши қолмади. Иш кунларининг мазмуни бойиди. Ҳар ким ўз юмушини, бурчини англади. Ортиқча иш ўринлари қисқартиб ташланди.

— Шунга эришайликки, азизлар, иш ҳақи камлигидан зорланиб кетиб қолган ходимлар олдинги иш ўринларига қайтсинлар, — дейди Дилшода Дадажонова. — Бирорта халқ таълими ходими турмуш даражаси қўшнисиникидан кам бўлмасин. Бола тарбиясида халқ таълими ходимлари бошқалардан бир калла баландда турсинлар. Уларнинг фарзандлари ҳаммадан аълочи, соғлом, ақлли, имон-эътиқодли бўлиши шарт. Шунда бизнинг чинакам мураббийлигимиз кўпчиликка намуна бўлади.

ИШ ЖОЙИНГ ШИНАМ БЎЛСА

Опа халқ таълими бошқармасига ишга келган кунданоқ, соҳада жонланиш бошланди. Бошқарма биносининг таъмирталаблиги шундоққина билиниб турарди. Уч ой ичида бу бино яраклаб кетди. Иш жойинг шинам бўлса, иш ҳам унумли бўларкан. Келган меҳмонлар ҳам дарвозадан кирибоқ, раҳмат-э, ишласа бўларкан-ку дейишадиган бўлишди. Энг муҳими, бошқармадаги бу савобли иш, ташаббус мактабларга кўчди. «Ахир Дилшода Дадажонова келиб кўрадилар»,-дейишади муаллимлар. Бу асло қўрқув эмас. Опага бўлган ҳурмат, эҳтиром. Ички бир муҳаббат.

Унинг ташаббуси билан лицей ва мактабларда ташкил этилган муаллим ва ўқувчи либослари кўзни қувонтиради. Учқўрғондаги тиббиётга йўналтирилган иқтидорли болалар лицейи директори Мавлуда Ортиқова шундай дейди: — Дилшода опа бир келганларида биздан хафа бўлиб кетдилар. Уятдан ер ёрилмади, ерга кириб кетмадим. Лицейимиз янги бинога кўчган, таъмирлашимиз ҳам шунчаки эди. Дарров жамоа билан ота- оналарни йиғдик. Бирлашиб таъмирлашга киришдик. Туман ҳокимлиги, ёнгинамизда жойлашган дон маҳсулотлари комбинати ҳомийлигида ишларимиз юришиб кетди. Синфхоналар ҳам бошқача бўлди-қўйди.

(Давоми 3-бетда)

ЎҚУВ РЕЖАСИ ТАСДИҚЛАНДИ

Qaror va ijro

Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» ва Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 13 майдаги 203-сонли «Ўзбекистон Республикасида умумий ўрта таълимни ташкил этиш тўғрисида»ги қарорини амалга ошириш юзасидан Халқ таълими вазирлигининг 1998 йил 30 июндаги 130-сонли буйруғи билан тасдиқланган тажриба-таянч ўқув режаси 1998 - 1999 ўқув йилида Республикадаги белгиланган ўқув муассасаларида синовдан ўтказилди.

Синов жараёнида ушбу режа юзасидан қатор таклифлар ҳам билдирилди. Барча таклиф ва мулоҳазалар халқ таълими тизими педагоглари, мутахассислари ва раҳбарлари иштирокида ўтказилган нуфузли йиғилишда умумлаштирилди. Ниҳоят, жорий йил 11 июндаги «Давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурларини синовдан ўтказиш якунлари ҳамда уларни босқичма-босқич ўқув жараёнига татбиқ этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 6/1 - сонли ҳайъат мажлиси қарорининг 6-бандини бажариш мақсадида Халқ таълими вазирининг буйруғи қабул қилинди. Унга кўра, умумий ўрта таълим муассасаларига мўлжалланган таянч ўқув режаси (1-илова) ҳамда ўтиш даврига мўлжалланган таянч ўқув режаси (2-илова) тасдиқланди ва у 1999-2000 ўқув йилидан бошлаб, умумий ўрта таълим муассасаларида татбиқ этилди. Шу муносабат билан Республика таълим марказига жорий йилнинг бешинчи августига қадар 5-, 6- синфларда 1998-1999 ўқув йилида тажриба-синовдан ўтган янги дастурларни тайёрлаш ва чоп этиш ўқув режада белгиланган барча фанлар бўйича услубий тавсиялар тайёрлаш ва жойларга етказиш, ўтиш даврига мўлжалланган ўқув режасида белгиланган тартиб ва талаблардан келиб чиққан ҳолда умумий ўрта таълим муассасаларида босқичма-босқич янги ўқув дастурларини жорий этиш вазифаси юкланди.

Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими вазирлиги, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳри халқ таълими бошқармалари эса ихтисослаштирилган мактаб (синф)лар ўқув режаларини тузишда мазкур таянч ўқув режада кўрсатилган синфлар бўйича умумий соат миқдоридан ошмаслигини назарда тутишлари ва тасдиқлашлари, шу билан бирга ўтиш даврига мўлжалланган намунавий ўқув режанинг белгиланган муддатларда жорий этилишини назорат этишлари лозим. Хуллас, бу каби вазифаларнинг нечоғли бажарилаётгани вазирликнинг умумий ўрта таълим Бош бошқармаси доимий назоратида бўлади.

«Ўқув режаси» билан газетамизнинг 2 - саҳифасида танишасиз.

JUMLADA JAHON

• Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитасининг бўлиб ўтган мажлисида Тошкент вилоятида «Қишлоқ хўжалиги копeративи (ширкат хўжалиги) тўғрисида»ги Қонунга риоя этилиши масаласи кўриб чиқилди.

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг чакана бозорлари ҳудудида жисмоний шахсларнинг савдо фаолиятини тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори матбуотда эълон қилинди.

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қарорига биноан «Бухоро» ва «Урганч» аэропортларига халқаро аэропорт мақоми берилди.

• Навоий кон-металлургия комбинатига қарашли «Навоий машинасозлик заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида ёнғинга қарши машиналар йиғиладиган «Навоийпожмашина» Ўзбекистон—Украина қўшма корхонаси ишга тушди.

• Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг ташаббуси билан мамлакатимизда Исроил технологияси асосида пахта етиштирилаётган хўжаликларнинг мутахассислари ва пахта уруғчилиги билан шуғулланаётган селекциячи олимлар иштирокида амалий семинар Оқолтин туманида бўлиб ўтди.

• Қозоғистон қишлоқ хўжалиги вазирлиги маълумотига қараганда, шу кунларда мамлакатнинг Атиров вилояти экин майдонларига ёпирилган зараркунанда чигирткалар 8,5 миллион гектар суғориладиган майдонга зарар етказган.

• Буюк Британиянинг «Firgt Group» йирик автобус корпорацияси Америка Қўшма Штатларининг мактаб автобусларини ишлаб чиқарувчи «Ryder System» корпорацияси бўлинмаларидан бирини 940 миллион АҚШ долларига сотиб олаётганини маълум қилди.

УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ УЧУН ЎҚУВ РЕЖА

Ўзбекистон Республикаси
Халқ таълими вазирлигининг
1999 йил 20 июлдаги 130-сонли
буйруғига 1-илова

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ УЧУН ЯГОНА ТАЯНЧ ЎҚУВ РЕЖАСИ

Т/Р	Таълим соҳалари	Ўқув предметлари	С И Н Ф Л А Р (Давлат ихтиёридаги соатлар) I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Ҳафталик умумий с.	Жами соатлар
1	ФИЛОЛОГИЯ	ЎЗБЕК ТИЛИ		2	2	2	2	2	2	2	2	16	544
2		ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТ	8	8	10	10	9	7	5	5	5	67	2270
3		ХОРИЖИЙ ТИЛ					3	3	3	3	3	15	510
4	ИЖТИМОИЙ БИЛИМЛАР	ТАРИХ					2	2	3	3	3	13	442
5		ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ АСОСЛАРИ								1	1	2	68
6		ИҚТИСОДИЙ БИЛИМ АСОСЛАРИ								1	1	2	68
7	МАТЕМАТИКА	МАТЕМАТИКА	5	5	5	5	5	5	5	5	5	45	1525
8		ИНФОРМАТИКА								1	2	3	102
9	ТАБИИЙ БИЛИМЛАР	ФИЗИКА						2	2	2	2	8	272
10		КИМЁ							2	2	2	6	204
11		БИОЛОГИЯ					1	2	2	2	2	9	306
12		ТАБИИЁТ ВА ГЕОГРАФИЯ	1	1	1	1	1	2	2	2	2	13	441
13	МАЪНАВИЯТ	ОДОБНОМА	1	1	1	1						4	135
14		ВАТАН ТУЙҒУСИ					1	1				2	68
.		МАЪНАВИЯТ АСОСЛАРИ							1	1	1	3	102
14	САНЪАТ	МУСИҚА МАДАНИЯТИ	1	1	1	1	1	1	1			7	237
15		ТАСВИРИЙ САНЪАТ	1	1	1	1	1	1	1			7	237
16	ТЕХНОЛОГИЯ	ЧИЗМАЧИЛИК								1	1	2	68
17		МЕҲНАТ	1	1	1	1	2	2	2	1	1	12	407
18	СОҒЛОМЛАШТИРИШ МАШҒУЛОТЛАРИ	ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18	610
		ҲАФТАЛИК УМУМИЙ СОАТЛАР СОНИ (ДАВЛАТ ИХТИЁРИДАГИ СОАТЛАР)	20	22	24	24	30	32	33	34	35	254	8616
		МАКТАБ ИХТИЁРИДАГИ СОАТЛАР	2	2	2	2	2	2	2	2	2	18	610
		ҲАФТАЛИК ЭНГ КЎП ДАРСЛАР СОНИ	22	24	26	26	32	34	35	36	37	272	9226
		АМАЛИЙ МЕҲНАТ МАШҒУЛОТЛАРИ (КУН ҲИСОБИДА)					6	6	10	16			

Изоҳ: Дастлаб ўқув йили барча синфларда 34 ҳафта деб ҳисобланган бўлса, ҳозирда соғлиқни сақлаш вазирлиги таклифига биноан биринчи синфда 33 ҳафта, 2-9- синфларда 34 ҳафта қилиб белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси
Халқ таълими вазирлигининг
1999 йил 20 июлдаги 130-сонли
буйруғига 2-илова

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ УЧУН 1999-2000 ЎҚУВ ЙИЛИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЎҚУВ РЕЖАСИ

т\р	ЎҚУВ ПРЕДМЕТЛАР	С И Н Ф Л А Р — Янги дастур асосида 1	2	3	4	5	6	у/с	Жорий дастур асосида 7	8	9	10	11	у/с
	Давлат компоненти													
1.	Ўзбек тили		2	2	2	2	2	10	2	2	2	2	2	10
2.	Она тили ва адабиёт	8	8	10	10	9	7	52	5	5	5	5	5	25
3.	Хорижий тил					3	3	6	3	3	3	2	2	13
4.	Тарих					2	2	4	3	3	3	4	4	17
5.	Давлат ва ҳуқуқ асослари									1	1			2
6.	Иқтисодий билим асослари									1	1	1	1	4
7.	Математика	5	5	5	5	5	5	30	5	5	5	5	4	24
8.	Информатика									1	2	2	2	7
9.	Физика, астрономия						2	2	2	2	2	4	5	15
10.	Кимё								2	2	2	2	2	10
11.	Биология					1	2	3	2	2	2	1	2	9
12.	Табииёт ва география	1	1	1	1	1	2	7	2	2	2	2		8
13.	Одобнома	1	1	1	1			4						
14.	Ватан туйғуси					1	1	2						
15.	Маънавият асослари								1	1	1			3
16.	Мусиқа маданияти	1	1	1	1	1	1	6	1					1
17.	Тасвирий санъат	1	1	1	1	1	1	6	1					1
18.	Чизмачилик									1	1			2
19.	Меҳнат	1	1	1	1	2	2	8	2	1	1	2	2	8
20.	Инсон ва жамият												1	1
21.	Жисмоний тарбия	2	2	2	2	2	2	12	2	2	2	2	2	10
22.	Чақириққача ёшларни тайёрлаш											2	2	4
	Жами:	20	22	24	24	30	32	152	33	34	35	36	36	174
	Мактаб компоненти — қизиқишига кўра,ижодий камолотни ўстирувчи якка, гуруҳ машғулотлар	2	2	2	2	2	2	12	2	2	2	3	3	12
	Умумий соат	22	24	26	26	32	34	164	35	36	37	39	39	186
	Амалий меҳнат машғулоти (кун ҳисобида)					6	6		10	16		20		

Умумий ўрта таълим муассасаларига мўлжалланган ўқув режани ишлаб чиқиш асослари

Ўзбекистон Республикаси умумий ўрта таълим муассасаларига мўлжалланган ўқув режа таълим олувчига тушадиган ўқув юкламанинг энг юқори меъёрини белгилайди, уни давлат ва мактаб ихтиёрига тегишли қисмларга ажратади ҳамда ўқув соатларини таълим соҳалари, предметлар ва синфлар бўйича тақсимлайди.

Ўқув режасининг Давлат компоненти Ўзбекистон Республикаси ҳудудида таълимнинг яхлитлигини таъмин этади; умумий ўрта таълим муассасаларини битирувчилар томонидан билим ва кўникмаларнинг энг кам (минимум) миқдори эгалланишини кафолатлайди, уларни кейинчалик академик лицейлар ёки касб-ҳунар коллежларида ўқишни давом эттиришларига асос яратади.

Ўқув режанинг мактаб компоненти эса ҳар бир таълим муассасасининг ўз қиёфаси бўлишига имкон беради, ўқувчиларнинг ўзига хос интилишларига, характер хусусиятларига ва қизиқишларига мос тарзда индивидуал ривожланишларига шароит яратади.

Ўқув режани ишлаб чиқишда қуйидаги асосий масалаларга эътибор қаратилди:

• мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига ҳамоҳанг жамият талаби, фан, техника, технология ва маданиятнинг сўнгги ютуқларини ҳисобга олган ҳолда умумий ўрта таълимнинг таркибий тузилишини такомиллаштириш;

• ўқувчиларнинг ёши ва физиологик хусусиятлари ўқув юкламаларининг санитария-гигиена меъёрларига мос бўлишини таъминлаш;

• умумий ўрта таълимга узлуксиз таълим тизимида навбатдаги касб-кор эгаллашга тайёрлашнинг алоҳида босқичи сифатида қараш;

• умумий ўрта таълимнинг устуворлигини назарда тутган ҳолда, ўқувчиларни кўп предметлиликдан халос этиш;

• Республиканинг ҳудудий, демографик, маънавий-педагогик шарт-шароитларини ҳисобга олиш;

• маънавий-ахлоқий тарбиянинг самарали шаклларини жорий қилиш;

• ўқувчилар ижодкорлигининг ривожланишига шароитлар яратиш, уларнинг қобилияти ва қизиқишларини ҳисобга олган ҳолда предметлар чуқур ўрганиладиган синфларни ташкил этиш;

• ўқув режаларни яратишда маҳаллий ва жаҳон педагогикаси тажрибаларини таҳлил этиш.

Давлат компонентидаги таълим соҳалари бўйича мазмунан бир-бирига яқин ўқув предметларни уйғунлаштириш, алоҳида предметлар учун узлуксиз таълим истиқболларини яратиш, соҳаларда ўрганилаётган предметлар сонини кўриб чиқиш ва ўзгартириш, пировард оқибатда қуйидаги ўқув предметларини жорий этишга имкон беради:

"Филология соҳасига" она тили ва адабиёт, ўзбек тили ва хорижий тиллар киритилган бўлиб, улар жами давлат компонентига ажратилган ўқув соатларнинг 38,6 % ини ташкил этади. Бу соҳа ўқувчилар имло саводхонлигини таъминлайди, ўзбек адабий тили меъёрларини ўргатади, мантиқий тафаккурини ривожлантиради, мустақил фикрлаш кўникмаларини шакллантиради. Бадиий асар воситасида соғлом эътиқодни миллий, маънавий фазилатларни тарбиялайди.

Она тили ва адабиёт фанини ўрганишга жами ўқув соатларининг 26,4 фоизи ажратилади.

Ўқув режасидаги хорижий тилларни ўрганиш жами соатларнинг 5,9 фоизини ташкил этади. Бунда инглиз, немис, француз ва бошқа тилларни ўрганиш назарда тутилади.

Таълим ўзбек тилида олиб бориладиган мактабларда ўқув режадаги ўзбек тилига ажратилган соатлар ҳисобидан 16 соат миқдорида рус тили предмети ўрганилади. Бунга эса жами ўқув соатларининг 6,2 фоизи ажратилади.

"Ижтимоий билимлар" соҳасида (6,9%) Ўзбекистон тарихи, жаҳон тарихи, давлат ва ҳуқуқ асослари, иқтисодий билим асослари ўқув предметлари ўқувчиларга ўз давлати ва жаҳон тарихи, давлат қонунларини, унинг иқтисодий ривожланишини ўргатади.

"Математика таълими" соҳаси математика, алгебра, геометрия, алгебра ва анализ асослари, информатика ва ЭҲМ асослари фанларини ўзига қамраб олади. Бу соҳага жами ўқув вақтининг 19,0 фоизи ажратилади.

"Табиий билимлар" соҳаси (14,0 %) ўқувчилар онгида жаҳон табиати ҳақида илмий тасаввурларини шакллантириш ва таълимни инсонпарварлаштириш муаммосини ҳал этишда етакчи роль ўйнайди.

"Маънавият" соҳасида (3,55%) (Одобнома, Ватан туйғуси ва Маънавият асослари) ўқувчиларда ватанпарварлик, инсонпарварлик, халқимизга хос юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни узлуксиз равишда шакллантириш мақсадлари кўзда тутилган.

"Санъат" соҳаси ўз ичига эстетик ва бадиий йўналиш деб номланган предметлар(тасвирий санъат, мусиқа)ни қамраб олади ва жами ўқув соатларининг 5,45 фоизини ташкил этади.

"Технология" соҳаси (5,5 %) ўқув режанинг давлат компонентидаги меҳнат ва чизмачилик фанларини қамраб олган. У ўқувчиларни касб-ҳунарга йўналтиришни янада кучайтириш, уларни замонавий ишлаб чиқариш асослари, маиший хизмат, уй ва оилавий хўжаликни юритиш ва оила бюджетини олиб боришга ўргатиш мақсадини кўзда тутади.

"Соғломлаштириш" таълими соҳасида қуйидаги предметлар ўрганилади: жисмоний тарбия, фуқаро мудофааси, инсон хавфсизлиги асослари. Бу соҳага 7,0% ўқув вақти ажратилган.

Ўзбекистон Республикасининг умумий ўрта таълим ўқув муассасаларига мўлжалланган ўқув режасига

ТУШУНТИРИШ ХАТИ

Ўқув режа Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонуни, "Кадрлар тайёрлаш миллий дастури" ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг кўрсатмалари асосида тузилган.

Ўзбекистон Республикасининг умумий ўрта таълим муассасаларига мўлжалланган (бундан кейин матнда — «мактаб» деб номланади) ўқув режа давлат таълим стандартлари элементи сифатида давлат асосий меъёрий ҳужжати ҳисобланади. Ўқув режа предметни ўқитишга ажратилган соатларни ва ўқувчилар оладиган таълим меъёрини белгилайди.

Ўқув режа таркибан давлат ва мактаб компонентларидан иборатдир.

I. Мактаб компоненти мактабнинг дарс соатларига бўлган эҳтиёжини қондириш имконини беради ва шу билан бирга ўқувчи шахсининг яратувчанлик имкониятларини кенгайтиришга, ижодий, ижтимоий ва амалий фаолиятларини ривожлантириши учун шароит яратади. Бошланғич (I-IV) синфларда мактаб ихтиёрига берилган соатлар ўқувчиларнинг умуман маънавий, бадиий-эстетик, мусиқавий, ахлоқий-ҳуқуқий фазилатларининг ривожланишига қаратилади. Шу билан бирга, мактаб компонентига ажратилган соатларни факультатив ва ўқувчиларнинг қизиқишларига кўра ижодий қобилиятини ўстирувчи якка, гуруҳ машғулотларига ҳамда ихтисослаштирилган таълимни ташкил қилишга ажратилади.

Ихтисослашган мактаб (синфлар) таянч ўқув режаси асосида мактаб компонентига ажратилган соатлар ихтисос фанларини ўрганишга ажратилади.

Мактаб ихтиёрига берилган соатларни ўтишда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги Ҳайъати тавсия этган дастур ва қўлланмалар ёки мактаб методика бирлашмалари ҳамда турли мутахассислар ҳамкорлигида яратилиб, Республика Таълим маркази томонидан тасдиқланган алоҳида дастур ва қўлланмаларни жорий қилиш мумкин.

Изоҳ: мустақил тайёрланган дастур ва қўлланмалар Қорақалпоғистон Республикаси ўқув методика маркази, Тошкент шаҳар, вилоятлар ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари Илмий-методика кенгашлари тавсиясидан сўнг Республика Таълим марказига тасдиқлашга берилади. Бунда ўқувчиларнинг хоҳиш-истакларидан ташқари малакали мутахассислар ва ўқув моддий базанинг мавжудлиги ҳақидаги маълумот ҳамда мактаб кенгашининг қарори бўлиши шарт.

II. Давлат ихтиёридаги предметларга ажратилган соатлар Давлат таълим стандартлари асосида тузилган дастурларга биноан ўтилади.

1. Таълим ўзбек тилида олиб бориладиган мактабларда рус тили предмети ўзбек тили ўқув предмети ўрнида ўқитилади. Таълим ўзбек тилида олиб борилмайдиган мактабларда ўзбек тилини чуқурроқ ўрганиш мақсадида мактаб компонентидан фойдаланишни тавсия этилади. Рус тили предметини ўқитишдан мақсад шу давргача «Кирилл» ёзувида яратилган маънавий бойликларимиздан келажакда самарали фойдаланиш ва рус тилида мулоқот кўникмаларини шакллантиришдан иборатдир.

Таълим қорақалпоқ, қозоқ, қирғиз, тожик ва туркман тилларида олиб бориладиган мактабларда она тили ва адабиётдан 3-4-синфларда 2 соатдан, 5-9-синфларда чет тилидан 1 соатдан, она тили ва адабиётдан 1 соатдан, жами 2 соат ҳисобида 3-синфдан бошлаб рус тили, ўқувчилар ва уларнинг ота -оналари хоҳишига қараб ўқитилиши мумкин.

Мактаб педагогика кенгаши қарорига асосан мазкур тилларни чуқур ўрганиш учун давлат ва мактаб компонентларидаги соатлардан қўшимча фойдаланиш мумкин.

2. "Иқтисодий билим асослари" ўқув дарси:

• бошланғич I-IV синфларда "Иқтисод алифбоси"нинг ўқув материаллари она тили, ўқиш, математика предметлари таркибида;

• V-VII синфларда "Иқтисод сабоқлари" ўқув материаллари она тили, хорижий тиллар, математика, география ва меҳнат таълими предметлари таркибида, 8-9- синфларда алоҳида фан сифатида ўқитилади.

3. Вазирликнинг 1997 йил 12 июлдаги 116-сонли "Мактабгача таълим муассасалари ва умумтаълим мактаблари учун ҳуқуқий таълим-тарбия концепцияси ва дастурини яратиш ҳақида"ги буйруғига асосан умумий ўрта таълим мактаблари ўқув режаси қуйидагича тўлдирилади:

• бошланғич (I-IV) синфларда "Ҳуқуқ алифбоси", "Одобнома" ва бошқа ўқув предметлари таркибида;

• V-VII синфларда "Ҳуқуқ сабоқлари" ўқув материаллари она тили, хорижий тиллар, Ўзбекистон тарихи, умумий тарих фанлари таркибида алоҳида боб ёки мавзулар киритиш ҳисобига ўқитилади;

• VIII-IX синфларда "Давлат ва ҳуқуқ асослари" мустақил предмет сифатида ўқитилади.

4. Ўқувчиларда Ватан туйғуси, маънавий ва мантиқий тафаккур қобилиятларини шакллантириш мақсадида:

• I-IV синфларда "Одобнома" мустақил ўқув предмети сифатида ҳамда жисмоний тарбия предмети таркибида «Ўзбекистон ифтихорлари» махсус курсини ўтказилиши кўзда тутилган;

• V-IX синфларда одоб-ахлоқ ва маънавият асослари бўйича яратилган қўлланма ва китоблардан фойдаланиб, 5-6-синфларда «Ватан туйғуси», 7-9-синфларда «Маънавият асослари» ўқув предмети сифатида ўқитилади.

5. Ўқув режадаги "Табииёт"предмети бошланғич синфларда "Атрофимиздаги олам" ва "Табиатшунослик" ни ташкил этади. V-IX синфларда география предмети ўқитилади.

6. Экологик таълим-тарбия ва табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги билимларни кенгайтириш мақсадида 1-4-синфларда "Табииёт", 5-9-синфларда "География", "Биология" предметлари таркибида ўқитиш имконияти берилади.

7. IX синфда "Тарих" предмети таркибида "Динлар тарихи" курси 24 соат ва "Ҳадис сабоқлари" курси 10 соат ўқитилади.

8. Бошланғич синфларда Меҳнат предметида "Математика ва конструкция", "Тасвирий санъат ва бадиий меҳнат" каби бирикма курслар ўрганилиши мумкин;

V-VII синфларда: "Уй маданияти", "Уй иқтисоди" курслари ўқувчиларнинг ижтимоий эстетик диди ва дунёқарашини кенгайтиради, оилавий ҳаёт ва турмушда керак бўладиган сабоқларни беради. "Бадиий декоратив ижодкорлик", "Техник ижодкорлик", "Материалларга бадиий ишлов бериш" курслари ўқувчиларда миллий маданият ва анъаналарга меҳр-муҳаббат уйғотади.

VIII-IX синфларда "Касб-ҳунар танлаш" бўлими таълим олувчиларнинг ижтимоий дунёқарашини кенгайтиради, касб-ҳунарни онгли равишда танлашга кўмаклашади.

V-VIII синфларда меҳнат кўникмаларини амалий машғулотларда (куни ҳисобида) бевосита мактабда, идора ва корхоналарда махсус касбларга йўналтиришни кўзда тутилади: 5-6-синфларда 6 кун 3 соатдан, 7-синфда 10 кун 3 соатдан, 8-синфда 16 кун 4 соатдан, 10-синфда 20 кун 6 соатдан.

9. "Соғлом авлод учун" дастурини бажариш мақсадида I-IV синфларда жисмоний тарбияга ажратилган 2 соатнинг 1 соатига жисмоний тарбиядан соғломлаштирувчи дастурий материал киритилади.

10. V-VIII синфларда "Йўл ҳаракати қоидалари"ни ўрганиш учун ҳар бир синфга йилига 17 соат ажратилади. Машғулотлар дарсдан ташқари вақтда бажарилади. Машғулот олиб борган ўқитувчига иш ҳақи мактаб ихтиёрига ажратилган соатлар ҳисобидан тўланади.

11. "Фуқаро мудофааси" машғулотларини ўтказиш мақсадида 3-синф ўқувчилари учун иккинчи ярим йилликда 6 соат, 6-синф ўқувчилари учун иккинчи ярим йилликда 8 соат дарс жисмоний тарбия дастури таркибида ўқитилади. VIII-IX синфларда «Инсон муҳофазаси асослари» дастури «Одам ва унинг саломатлиги», «Умумий биология» ва «Жисмоний тарбия» предметлари дастурлари таркибига киритилиб ўқитилади.

12. Таълим қорақалпоқ, рус, қозоқ, тожик, қирғиз, туркман тилларида олиб бориладиган мактабларда мактаб кенгашининг қарорига биноан айрим предметлар, курслар (тасвирий санъат, Ўзбекистон тарихи, адабиёт, одобнома, мусиқа ва ҳоказо) давлат тилида ўқитилиши тавсия этилади. Бу қарорга келган мактаб ўқувчилари давлат тилини мукаммалроқ ўрганишга эришадилар.

III. Юқорида кўрсатилган барча предметлар бўйича дастур ва дарсликлар Республика Таълим маркази томонидан тавсия этилиб, Халқ таълими вазирлиги Ҳайъати томонидан тасдиқланади. Таълим қорақалпоқ, рус, қозоқ, тожик, қирғиз, туркман тилларида олиб бориладиган мактабларда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги рухсати билан тавсия қилинган дастур, дарслик ва ўқув қўлланмалардан фойдаланилади.

IV. Малакали ўқитувчилар ва зарур шароитларга эга бўлган ўрта умумтаълим мактабларида меҳнат таълими, жисмоний тарбия, хорижий тиллар, информатика ва электрон ҳисоблаш техникаси асослари бўйича машғулотларни ўтказиш чоғида синфлар қуйидаги тартибда икки гуруҳга бўлиб ўқитилади:

• агар шаҳар мактабларининг V-IX синфларида ўқувчиларнинг сони 25 ва ундан ортиқ; қишлоқ мактаби синфларида 20 ва ундан ортиқ бўлса меҳнат дарсларини ўтишда;

• VIII-IX синфларда ўқувчилар сони 25 ва ундан ортиқ бўлган тақдирда жисмоний тарбия дарсларини ўтишда (ҳар бир гуруҳда йигит ва қизлар саккиздан кам бўлмаса);

• II-IX синфларда ўқувчилар сони 25 ва ундан ортиқ бўлган тақдирда хорижий тиллар дарсларини ўтишда;

• таълим ўзбек тилида олиб борилмайдиган мактабларда II-IX синфларда ўқувчилар сони 25 ва ундан ортиқ бўлган тақдирда ўзбек тили дарсини ўтишда;

• қишлоқ мактабларининг VIII-IX синфларида ўқувчилар сони 20, шаҳар мактабларида эса 25 ва ундан ортиқ бўлса, "Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари" дарсларини ўтишда;

• мактаб компонентига ажратилган соатлар гуруҳларга бўлиб ўқитиладиган предметларга берилган тақдирда гуруҳлар бўлиб ўқитилади;

Изоҳ: Молия вазирлигининг қўшимча равишда чиқарган кўрсатмасига биноан синфдаги ўқувчилар сони ўзгариши ҳисобга олинади.

Барча турдаги таълим муассасаларида таянч ўқув режаси якуний юклама бўйича давлат томонидан тўлиқ молиялаштирилади. Факультатив, якка, гуруҳ машғулотлари гуруҳдаги ўқувчилар сонига боғлиқ бўлмаган ҳолда молиялаштирилади.

Ўқув муассасаси томонидан ўқув режасида ҳар бир предметга ажратилган соатлар мазкур ўқув предметлар бўйича дастур материалларининг сифатли ўзлаштирилишини таъминлайди.

V. Ўқув йилининг давомийлиги 1-синфларда 33 ҳафта, II-IX синфларда 34 ҳафтадан иборат. Мактабда ўқув машғулотлари 2 сентябрдан бошланади ва умумтаълим мактабларининг барча синфларда 25 майда тўхтатилади. Ўқув йили мобайнида таътиллар: кузги — 8 кун; қишки — 11 кун; баҳорги — 8 кун қилиб белгиланган. Шу билан бирга I-синф ўқувчилари учун февраль ойининг учинчи ҳафтасида бир ҳафталик таътил белгиланади.

VI. Ўзбекистон Республикаси ҳудудларида фаолият кўрсатаётган ҳамкорликда ташкил этилган халқаро мактаблар «Таълим тўғрисида»ги Қонуннинг 2-моддасига мувофиқ халқаро шартнома асосида таълим муассасасининг хусусий ўқув режасини қабул қилиш имкониятига эгадирлар. Ўқитувчиларнинг ўқув юкламалари мактаб томонидан ишлаб чиқилган ўқув режаси асосида аниқланади.

Ўзбекистон Республикасида таълим ўзбек тилида олиб бориладиган умумий ўрта таълим ўқув муассасалари ўқув режасининг фанлар бўйича соатлар тақсимоти таҳлили

I. Таълим соҳалари бўйича

1.Филология (она тили ва адабиёт, давлат тили, хорижий тил) — 38.6%
2. Ижтимоий билимлар (тарих, Давлат ва ҳуқуқ асослари, иқтисодий билим асослари) — 6.9 %
3. Математика (математика, информатика ва ЭҲМ асослари) — 9.0%
4. Табиий билимлар (физика, кимё, биология, табииёт ва география) — 14.0%
5. Маънавият (одобнома, Ватан туйғуси, маънавият асослари) — 3,45%
6. Санъат (мусиқа маданияти, тасвирий санъат) — 5.45%
7. Технология (меҳнат таълими, чизмачилик) — 5.5%
8. Соғломлаштириш машғулотлари (жисмоний тарбия) — 7.0%

II. Предметлар бўйича

1. Она тили ва адабиёт — 26.35%
2. Ўзбек тили — 6.29%
3. Хорижий тил — 5.9%
4. Тарих — 5.13%
5. Давлат ва ҳуқуқ асослари — 0.79%
6. Иқтисодий билим асослари — 0.79%
7. Математика — 17.78%
8. Информатика ва ЭҲМ асослари — 1.19%
9. Физика — 3.16%
10. Кимё — 2.27%
11. Биология — 3.16%
12. Табииёт ва география — 5.41%
13. Тасвирий санъат — 2.75%
14. Мусиқа маданияти — 2.75%
15. Одобнома — 1.59%
16. Ватан туйғуси — 0.79%
17. Маънавият асослари — 1.17%
18. Меҳнат таълими — 4.72%
19. Чизмачилик — 0.79%
20. Жисмоний тарбия — 7.0%

Jurnallarning yangi sonlarida

СИЗГА МАНЗУР БЎЛАДИ

Мамлакатимиз маорифчиларининг суюкли нашрларидан бири «Халқ таълими» журналининг 2-3-қўшма сони ҳам дунё юзини кўрди. Зиёкорларга зиё улашувчи ушбу журналнинг янги сонларини таълим жараёни билан боғлиқ турли мавзулардаги таҳлилий, тарихий, илмий мақолалар безаб турибди. Журнални варақлар экаимиз, нигоҳимиз дастлаб «XXI аср — ақл-заковат асри» рукни остида берилаётган «Баркамол авлод орзуси» китобининг учинчи ва тўртинчи фаслларига тушади. «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» — орзуимизга эришишнинг қонун билан ҳимояланган ҳужжатидир» — деган жумла билан бошланувчи ушбу материални диққат билан ўқиган киши миллий дастуримиз моҳиятини янада чуқурроқ англаб олади.

Шунингдек, журналда кўп йиллик тажрибага эга педагоглар қаламига мансуб бўлган қизиқарли мақолалар ҳам берилганки, уларда педагогик тажрибалар, уларнинг бугунги кун талабларига мослашиши ҳамда ўқувчи-ўқитувчи муносабатлари юзасидан фикр юритилади. С. Оғаевнинг «Ўқувчи – таълим жараёни субъекти», М. Исоқовнинг «Ўқувчиларда маънавий тасаввурларни шакллантириш», О. Абдуқуддусов ва Р. Сафоеваларнинг «Меҳнат ва касб-ҳунар таълими ўқитувчилари тайёрлашга давр талаблари» каби мақолалар бунга мисол бўла олади.

Бундан ташқари, ушбу сонларда малакали мутахассисларнинг янги педагогик технологиялар, тажриба-синов ишлари, турли фанлардан тестлар, олий таълим стандарти тўғрисида ҳам теран фикрлари баён этилган мақолаларни ўқиш мумкин.

Журналнинг ўқишли мақолаларидан бири Самандар Исмоиловнинг «Тарихимиз пойдевори мустаҳкам» сарлавҳали асаридир. Унда муаллиф рус археологи Е.Неразик билан қачонлардир бўлиб ўтган суҳбатидан парча келтиради. Унда рус археологи шундай дейди:

— Самандар, мен сенга бир гапни айтмоқчиман. Москвадаги Кремль деворининг лойиҳаси Тупроққалъадан андоза олиб ишланган...

Мана шу ва шунга ўхшаш қизиқарли, илмий-услубий мақолалардан баҳраманд бўлишни истовчиларга «Халқ таълими» журнали таҳририятининг навбатдаги совғаси ҳам барча устозлар дилидан ўзига мос жой олади.

А.МЎМИНОВ

Hay'at yig'ilishida

ЭСКИЧАСИГА ИШЛАБ БЎЛМАЙДИ

МОЛИЯ ВА ТАЪЛИМ

Президентимиз Ислом Каримов Вазирлар Маҳкамасида бўлиб ўтган 1999 йил биринчи ярмидаги иқтисодий ислоҳотлар якунига бағишланган мажлисдаги маърузасида раҳбарларга қўйиладиган талаблар ҳақида гапириб, профессионал савия, жамиятни янгилашни тушуниб етиш, фуқаролик мавқеи, бурч каби масалаларга батафсил тўхталгандилар. Муҳими, Юртбошимиз айни кунда эски билим ва тажриба билан узоққа бориб бўлмаслигини алоҳида таъкидлаб ўтдилар. Халқ таълими вазирлигининг навбатдаги ҳайъат мажлисида ҳам айнан шу каби масалалар – айрим раҳбарларда қатъийлик етишмаётгани боис жойларда қарорларнинг ижроси суст кетаётгани тўғрисида фикр юритилиб, мисоллар келтирилди.

Даставвал ҳайъат раиси Жўра Йўлдошев кун тартибидаги биринчи масала — Ўзбекистон Республикаси молия вазирлиги ҳамда Халқ таълими вазирлигининг «Умумий таълим мактабларининг ўқув биноларидан самарали фойдаланишни ташкил қилиш бўйича қўшимча тадбирлар ҳақида»ги қўшма буйруғи моҳияти тўғрисида атрофлича гапирди. Чунончи, у Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 19 июль 1999 йил 352-сонли «Умумтаълим мактабларининг ўқув биноларидан самарали фойдаланишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори асосида умумтаълим мактабларининг ўқув жараёнини халқаро стандартларга мувофиқ ташкил этишни ва таълим тизимини ривожлантиришга йўналтирилаётган бюджет маблағларидан фойдаланиш самарадорлигини оширишни кўзда тутади. Унга кўра, гимназия ва лицейлар, мактаб-интернатларни ҳисобга олган ҳолда барча турдаги умумий таълим мактабларидаги синфларни ўқувчилар билан тўлдириш меъёрлари 1999 йил 1 сентябрдан бошлаб куни узайтирилган гуруҳларда, йиғилган синфларда ва I-IX синфларда 35 ўқувчи, X-XI синфларда эса 30 ўқувчи қилиб белгиланадиган бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат тилидан бошқа тилларда дарс ўтадиган мактабларда, чўл, тоғли ва узоқ масофада жойлашган мослаштирилган, махсус бўлмаган биноларда жойлашган мактаб (синф)лардаги ўқувчилар сони эса якка тартибда, уларнинг шароитлари инобатга олиниб, маҳаллий молия ва халқ таълими идоралари билан келишилган ҳолда белгиланади. Ақлан ва жисмонан заиф болалар учун очилган мактаб-интернатлар ва ихтисослаштирилган мактабларда синфларни тўлдириш бўйича ҳаракатдаги меъёр сақланиб қолинади.

Ҳайъат мажлисида ҳукумат қарорлари ва қўшма буйруқдан келиб чиқадиган вазифалар хусусида ҳам фикр юритилди. Мажлисда Ўзбекистон Республикаси молия вазири Рустам Азимов, молия вазирининг муовини Шуҳрат Абдуллаев, вазирликнинг бошқарма бошлиғи Бердиёр Бойкунусовлар ҳам бу борадаги фикрларини баён этишиб, бюджет интизоми, таълимга ажратилаётган маблағлардан оқилона фойдаланиш, назорат-тафтиш жараёнида учраётган камчиликлар, хусусан, Қоракўл, Қўшработ, Олтинсой, Узун, Музработ, Нурота, Тўқимачилик, Олот, Ўзбекистон туманларидаги молиявий интизомсизлик тўғрисида ҳам таҳлилий, ҳам танқидий сўз юритдилар.

ТАЪЛИМ ТАРБИЯДАН АЙРО ЭМАС

Ҳайъат мажлиси кун тартибидаги иккинчи масала ҳам шу куннинг энг долзарб муаммоси деб қайд этилди.Гап шундаки, Қашқадарё вилоятида ўқувчилар ўртасида ҳуқуқбузарликнинг ва гиёҳвандликнинг олдини олиш бўйича олиб борилаётган ишлар кўнгилдагидай эмас. Бу хусусда халқ таълими вазирлиги Маънавият ва қўшимча таълим бошқармаси бошлиғи Ж.Фозиловнинг ахбороти тингланди. Ахборотда вилоят халқ таълими мутасаддилари фаолиятига танқидий баҳо берилди. Аниқланишича, жойларда вояга етмаганлар томонидан ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича етарли ишлар амалга оширилмаган. «Таълим тўғрисида»ги Қонун ижросини таъминлашда қатор камчиликларга йўл қўйилганлиги, умумтаълим мактаблари жамоалари ўқувчиларга нисбатан талабчанликни бўшаштириб юборганликлари, ота-оналар билан мунтазам учрашувлар ўтказиб турилмаслиги, хулқ-атвори қониқарсиз бўлган ўсмирларнинг юриш-туриши устидан етарли назорат ўрнатилмаганлиги натижасида улар томонидан жиноятлар содир этилган.

Вилоят умумтаълим мактаблари ўқувчилари томонидан содир этилаётган жиноятлар сони 1998 йили 40 тани ташкил этган, ёки 11,1 фоизга ўсган. Жиноятлар Қарши шаҳрида, Қарши, Ғузор, Косон, Яккабоғ, Шаҳрисабз, Қамаши туманларидаги умумтаълим мактаблари ўқувчилари томонидан содир этилган. Қилинаётган жиноятларнинг 87 фоизи ўғрилик ҳолатларига тўғри келади.

Умуман, ўғирлик - ўзбек миллатига хосми? Ориятли халққа бу иллат муносибми? Нега шундай бўлаётир? Ҳодисаларнинг туб сабаблари ўрганилганда устоз-ўқувчиларнинг ўзлари ҳам ҳуқуқбузарликларга йўл қўяётганликлари аниқланди. Биргина 1998 йил мобайнида вилоят умумтаълим мактаблари ўқитувчилари томонидан содир этилган жиноятлар сони ўтган йилга нисбатан 15,3 фоизга ўсган. Натижа эса аён - ўқувчилар ўртасидаги жиноятлар бўйича бу йил Қашқадарё вилояти ўқувчилари «юқори»га «сакради». Вазият ачинарли, қисқа фурсатларда тезкор чоралар кўрилмаса, нохуш воқеалар яна юз бермаслигига ҳеч ким кафолат бера олмайди. Шу боис ҳайъат мажлисида Қашқадарё вилояти халқ таълими бошқармасининг ўқувчилар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва гиёҳвандликнинг олдини олиш борасидаги ишлари талаб даражасида эмаслиги қайд этилди. Вилоят халқ таълими бошқармаси (Р.Мусурмонов)га бир ой муддат ичида мажлисда қайд этилган камчиликларни бартараф этиш вазифалари топширилди. Жумладан, дарсларни мунтазам қолдирувчи, ўзлаштириши паст, қонунбузарликка «мойил» ўқувчилар, шунингдек, ота-оналар, маҳалла фаоллари билан ҳамкорликда тарбиявий ишлар олиб бориш, мактаб педагогик кенгашларида ўқувчилар ва ўқитувчилар томонидан содир этилган ҳар бир жиноятчилик ҳолатини муҳокама қилиш ва сабабларини ўрганиш , шу билан бирга ўқувчиларнинг бўш вақтини тўғри ташкил этиш, уларни турли хил тўгарак, спорт секциялари ва мактабдан ташқари муассасаларга жалб этиш ҳам шулар сирасига киради.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА ТАЙЁРМИСИЗ?

Мажлисда «Республика таълим муассасаларини янги ўқув йилига тайёрлашнинг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари тўғрисида»ги масала ҳам кўриб чиқилди. Бу масала юзасидан ХТБ умумий ўрта таълим Бош бошқармаси бошлиғи Марат Шафиев, таълимда давлат стандартлари мониторинги бошқармаси бошлиғи Рустам Аҳлиддинов, капитал қурилиш ва таъмирлаш бошқармаси бошлиғи Раҳимжон Акромовлар сўзга чиқдилар. Нотиқларнинг таъкидлашича, таълим муассасаларининг асосий йўналишлари «Таълим тўғрисида»ги Қонун, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»да қўйилган вазифаларни бажаришга, Республика ҳукуматининг узлуксиз таълим тизимини дарсликлар, ўқув адабиётлари билан таъминлашни такомиллаштириш, умумий ўрта таълимни ташкил этиш, Давлат таълим стандартларини жорий қилиш билан боғлиқ қарорларни турмушга татбиқ этишга қаратилмоқда. Шундай бўлса-да айрим вилоятларда ўғил-қизларнинг саводхонлиги масаласига жиддий эътибор берилмаётир. Мисол тариқасида Давлат тест маркази томонидан 1999 йил апрель ойида ўтказилган тест синовларини айтиш жоиз. Синовларда Қорақалпоғистон Республикаси, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳар умумтаълим мактабларининг 11-синф ўқувчиларидан 32143 нафари иштирок этди. Натижалар шуни кўрсатдики, синовларга қамраб олинган ўқувчиларнинг аксарияти тарих (53,9 фоиз), биология (47,8), математика (45,86), инглиз тили (42,22), ўзбек тили ва адабиёти (41,7) фанлари бўйича юқори билимга эга эканликлари, немис тили (27,1), француз тили (30,4), физика (32,3), кимё (36,8 фоиз) фанлари бўйича эса уларнинг билимлари талаб даражасида эмаслиги аниқланди.

Синовларда Фарғона, Тошкент, Жиззах вилоятларининг битирувчи синф ўқувчилари хорижий тиллар, ижтимоий ва аниқ фанлар бўйича етарлича билим ва малакаларини намойиш эта олмадилар. Фарғона вилояти 9 та фандан 13 - 14 ўринларни, Тошкент вилояти 5 фан бўйича 14 ўринни эгаллашди. Туманлар ичида Сурхондарё вилоятининг Ангор, Шеробод, Тошкент вилоятининг Тошкент, Янгийўл, Бўка, Чиноз, Жиззах вилоятининг Фориш, Зарбдор, Самарқанд вилоятининг Пойариқ, Темирйўл, Тошкент шаҳрининг Собир Раҳимов тумани энг паст кўрсатгичга эга бўлдилар.

Очиғи, таълимга илғор технология ва янгиликларни олиб кириш мақтанарлик даражада эмас. Тажрибалар алмашилмаяпти, янги ўқув йилига тайёргарлик кўришда сусткашликларга йўл қўйилаётир. «Таълим муассасаларининг янги 1999 - 2000 ўқув йилига тайёргарлиги тўғрисида қабул қилиш акти» намунавий ҳужжати бўйича таълим масканларининг қайсидир бир йўналишида камчиликлар борлиги аён бўлмоқда. Албатта, буларни бартараф этиш мактаб директорининг раҳбарлик салоҳиятига боғлиқдир. Демоқчимизки, 1998 - 1999 ўқув йили якунига кўра республикамиз умумий ўрта таълим мактабларини дарсликлар билан таъминланганлиги даражаси 90 фоиздан юқори бўлган ҳолда ўқувчиларни янги ўзбек алифбосида нашр этилган дарсликлар билан таъминлашнинг даражаси Республика бўйича 4 - синфларда 54,5 фоиз, 5 - синфларда эса 39,2 фоизни ташкил этди.

Ваҳоланки, нашриётлар томонидан 1998 йилда чоп этилиб вилоятларга юборилган 49 номдаги 2 млн. нусхадан ортиқ дарсликлар сотилмай қолган. Янги 1999 - 2000 минг ўқув йили учун ўқув режа асосида вазирликнинг буюртмасига кўра таълим 7 тилда олиб бориладиган мактабларининг 1 - синфларига 61 номда 8 млн. 343 минг нусхада дарсликлар чоп этилиб жойларга юборилган. 2-11 - синфлар учун эса 75 номда 4 млн. 325 минг 500 нусхада дарсликлар нашр этилди. Мактаб дарсликлари сотувини ташкил қилишда Сурхондарё, Бухоро, Сирдарё вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси сусткашлик қилишмоқда.

Янги мактабларни фойдаланишга топшириш борасида ишлар ҳам оқсаб қолаётир. Жорий йил учун тасдиқланган капитал қурилиш адресли режа-дастурига кўра, Республика бўйича 39012 ўқувчига мўлжалланган 128 та мактаб қурилиши керак бўлган ҳолда, шу йилнинг биринчи ярмида 8331 ўринли 31 та мактаб ва мактабларга қўшимча бинолар қурилди, холос. Бу каби камчиликлар халқ таълими бошқармалари ва бўлимлари масалаларга жиддий ёндаша олмаганликлари туфайли содир бўлди, десак хато бўлмайди.

Ҳайъат мажлисида таълим жараёнига янги педагогик технологияларни дадил олиб кириш, бу соҳадаги тажрибаларни кенг ёйиш ва оммалаштириш, жойларда айрим фанлар чуқур ўргатиладиган (ихтисослашган) синф ва мактаблар сонини кўпайтириш ва уларни юксак малакали ва тажрибали педагогик кадрлар билан таъминлаш, мактаб ўқувчиларининг дарслик ва қўлланмалар билан тўлиқ таъминланиши учун ота-оналар, маҳалла аҳли, ҳомий ташкилотлар ва муассасалар кўмагини ташкил этиш, бир ҳафта муддатда барча мактабларда вилоят китоб савдо ташкилотлари билан ҳамкорликда дарслик сотувини ташкил қилиш, маҳаллий ҳокимликлар билан ҳамкорликда режадаги мактаб биноларининг қурилишини ниҳоясига етказиш, унинг зарур асбоб-ускуналар, жиҳозлар ва замонавий компьютерлар билан таъминлаш ишларини жонлантириш, жойларда 1999 - 2000 ўқув йилида таълим муассасаларига ишга келган ёш ўқитувчилар билан учрашувлар ва уларнинг қасамёд қабул қилиш маросимини ўтказиш масалаларига алоҳида урғу берилди.

Қувонарлиси, ҳайъат мажлиси котибияти комплектация маблағларини жой-жойига қўйиш, қарорлар ижросини таъминлаш, жойларда назоратни янада кучайтириш, тўгарак ва ташкилотлар тузишда ўқувчиларнинг хоҳиш-истак, қизиқиш ва эҳтиёжларини ҳисобга олиш, турли номдаги клубларни кўпайтириш, таълимни жонлантириш учун янги гуруҳлар тузиш каби таклаф ва мулоҳазаларни ҳам қайд этдики, булар келажакдаги вазифаларни амалга оширишда ўзига хос омил бўлиб хизмат қилиши табиийдир. Зеро, тараққиёт ривожида фикрлар хилма-хиллиги алоҳида аҳамият касб этиб келгани тарихдан маълум.

Мажлис сўнггида кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди. Шу билан бирга вазифалар белгиланиш жараёнида раҳбарлар фаолиятига танқидий баҳо бериш масаласи ҳам қатъий қўйилди: раҳбар замон талаблари асосида ишлай олмаса, лавозимидан озод қилинади. Йўл фидокор, тадбиркор, серҳаракат кишиларга бўшатиб берилиши лозим. Ҳайъат мажлиси ана шу жиҳатлари билан бошқа йиғилишлардан кескин фарқ қилди. Зотан, Президентимиз таъбири билан айтганда, ҳозир эски билим ва тажриба билан узоққа бориб бўлмайди.

Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ,
«Маърифат»нинг махсус мухбири

ДОВОНДАН ОШИШ ИМКОНИ

(Боши 1-бетда)

«БАЛЛНИ ЕТАРЛИ ТЎПЛАСА, ЎТАДИ»

Абитуриентлар ичкарига кириб кетишгач,Тошкент электроника алоқа институти ҳовлисида ота-оналар қолди. Гўёки улар ҳам синовдан ўтишга келгандек эди. Гарчанд хайрихоҳларга: «Бу ерда турманг, ўз ишингиз билан шуғулланаверинг! Фарзандларингиз соат 12 да чиқишади!» деган эълон бўлса-да, ҳеч ким ўрнидан жилгани йўқ. Бу– табиий ҳол. Ўзаро ҳангома қулоғимга чалинди:

—Ўтган йили ҳам ўғлим Илҳом шу институтга келувди, киролмади, — дўппи кийган киши ҳасратини тўкиб қолди.

— Агар баллни етарли тўпласа, ўтади! Қизим, ўғлим тест билан институтга кирган, — дея унинг гапини илиб кетди суҳбатдоши. — Бу йил учинчи фарзандим Дилшод ҳам талаба бўлишига ишонаман.

Қашқадарё вилоятининг Чироқчи туманидан келган Алибой Ёдгоров, бекободлик Ғаффор Алимов каби фарзанди тақдири учун қайғуриб келган ота-оналар бу ерда юзлаб эди.

Тест синовини ўтказишга масъул бўлган ходимлар синчковлик билан аудиторияларни кузатиб чиқишмоқда. Сир эмас, у ёқ бу ёғига шпаргалка жойлаганларга раҳм-шафқат қилингани йўқ. Ҳаттоки текширувдан «эсон-омон» абитуриент билан ичкарига «кирган» шпаргалканинг ҳам шўри қуриди. 7-гуруҳ рўйхатида тест топширишга кирган абитуриент масъул ходимлар иштирокида актлаштирилиб, аудиториядан чиқариб юборилди. Йигитчалар талвасага тушиб, кечирим сўраши, оҳ-воҳ қилиши «иш» бермади. Ва айтиш мумкинки, қоидага хилоф иш қоидага мувофиқ ўз жазосини олди.

Соат ўн иккидан сўнг аудиториялар бирин-кетин бўшай бошлади. Кимдир қушдек енгил, кимдир сўлғин, кимдир ҳадик ва тахмин аралаш кайфиятда. Физика, математика, она тили ва адабиётидан тушган тест саволларига жавобни ким қандай белгилади? Кимники тўғри, кимники нотўғри, ҳали ноаниқ. Саноқли кунлар ўтиб, жавоб варақалари тест марказида бирма-бир таҳлил қилиб чиқилгачгина, бари ойдинлашади.

Жавоб варақалари солинган қутилар тартиб билан қопларга жойланди. Қопларга «солинган» тақдирлар... Уларга қўшилиб, умид ва илинжлар кетди. Биз ана шу илинжлар қувончга айланишини истаймиз!

"ЎҒЛИМ ҲАРБИЙЛИКНИ ҲАВАС ҚИЛАДИ"

Пойтахтимиздаги Олий Умумқўшин қўмондонлик билим юрти ҳовлиси супириб-сидирилган, топ-тоза, қисқаси ҳарбийчасига тартиб. Ҳовлида абитуриентлар – бўлғуси қўмондонлар саф тортиб туришар эди. Уларни гуруҳлар бўйича, навбатма-навбат чақиришар, йигитлар эса, ҳарбийчасига, саф тортиб, шахдам қадамлар билан аудиторияларга жойлашишар эди. Ичкарида ҳам тартиб қатъий, абитуриентлар ўз аудиторияларига кириб ҳар бири белгиланган рақамли жойларга ўтиришгач, у ердаги аудитория назоратчилари ва раҳбарлари иши бошланди. Улар синов иштирокчиларига яна бир бор тест топшириш қоидаларини эслатишди, тушунтиришди.

Давлат Тест марказининг вакили С.Ҳамроев бошчилигидаги 4 ходим муҳрлаб қўйилган қутичаларни махсус ходимлар билан аудиторияларга тарқатишди. Сўнгги дақиқада аудитория раҳбари соат 9 бўлганини айтиб, тест синови бошланганини баланд товушда тантанали оҳангда эълон қилди. Коридорларда махсус ходимлардан бўлак ҳеч ким қолмади. Тест марказининг тўрт вакили ўзларига ажратилган хонада. Биз фурсатдан фойдаланиб, билим юрти қабул комиссияси раиси, Мудофаа вазирининг жанговар тайёргарлик бўйича ўринбосари, генерал-майор Исмоил Эргашевдан бу йилги қабул тўғрисида икки оғиз сўзлаб беришини сўрадик.

— Бу йил ҳам, амалдаги қонун-қоидаларга мос равишда мазкур билим юртига ҳужжатларни қабул қилганмиз. Билим юртимизда ўқитиладиган тўртта: мото-ўқчи взвод командири, разведкачи взвод командири, шахсий таркиб бўйича рота командири ҳамда инженер ва қурилиш взводлари, бўлинмалари командири ихтисосликлари бўйича жами 1500 нафар ёшлар ҳужжат топширишган эди. Биз, аввало, уларнинг саломатлиги, кейин жисмоний тайёргарлиги, касбий лаёқатларини махсус синовлардан – кўрик текширишлардан ўтказганимиздан кейин, 400 нафарини танлаб олдик. Мана бугун улар физика-математика, она тили, адабиёт фанларидан тест синовлари топширишмоқда.

Аудиторияда орзуманд йигитлар, ташқарида эса ота-оналар... Ўйчан ўтирган оналардан бирини суҳбатга тортаман.

— Мен, Янгийўлдан, Толипова Раъноман, ўғлим Равшанжон ҳарбийликни ҳавас қилиб, кечаю-кундуз тайёрланган. Мана бугун у мото-ўқчи взвод командири бўлимига кириш учун тест топширмоқда. Кириш имтиҳонлари тест асосида... Қайдам, кириб кетармикан?

Нафақат бу опага, балки бошқаларга ҳам хайрихоҳлик билдирдик.

Асқар ШОКИР,
Ҳулкар ТЎЙМАНОВА,
Шуҳрат ЙИГИТАЛИЕВ,
«Маърифат» нинг махсус мухбирлари

ТАШАББУСКОР ОПА

(Боши 1-бетда)

МЕНДАН ҚАНДАЙ ЁРДАМ КЕРАК?

Ватанимиз мустақилликка эришгандан кейин матбуотда бир савол урф бўлди: «Мустақиллик сизга нима берди?»

Жавоби ададсиз: Озод Ватанни, тилимизни, эркимизни, бойлигимизни, қўша-қўша иморатларимизни ва ҳоказо...

Энди «Мен Ватанга, Мустақил юртимга нима бердим?» деган савол урф бўлаяпти. Унга ҳамма баҳоли қудрат, имкон даражасида жавоб беради.

Дилшода опа бу саволга нима деб жавоб берди: — Мустақилликнинг 8 йиллиги олдида туриб айтаманки, биз бор имкониятларимизни ишга сола олмадик. Биз Ватан олдида шунчалик кўп қарздормизки... Мустақиллигимиз, эркимиз ўзимизда деб талтайиб кетмадикмикин?!

Аслида эса... аслида жуда бошқача. Фақат бир ярим йиллик фаолиятини сўзласам, у вилоят халқ таълими тизимида кенг кўламли ишларни бошлаб юборди. У амалга ошираётган тадбирлар залворли.

Кам таъминланган оилалар фарзандларининг нафақат мактабдаги, балки оиладаги аҳволи ҳам опа эътиборида. Уларнинг ўқувчи кийимидан тортиб, дарслик, ўқув қўлланмаларигача бепул ёки арзон нархда олишлари ҳақида қайғуради. Уларга ёрдам уюштиради. Дарслардан сўнг тест саволлари устида бош қотираётган фидойи муаллимларга меҳри бекиёс. Улар қўлларида келажак тақдирини кўради. Кўради-да, ҳаяжондан кўзларига инган қувонч ёшини яширишга уринади. «Мендан қандай ёрдам керак?» дея ҳамиша уларга хайрихоҳ бўлиб туради.

— Раҳмат, ҳамма нарса етарли, — дейди улардан бири. — Мактабда ва уйда қўшимча ўқитган эдим. Ўқувчиларимдан саккизтаси турли олийгоҳларга кириб кетдилар. Сизнинг ғайрат-шижоатингиз олдида менинг бу камтарона хизматим оддийгина юмуш холос, опа.

Синфдан чиқа солиб, директордан ҳалиги муаллимнинг исм-фамилиясини сўрайди . Ён дафтарчасига ёзиб олади. Янаги келишига бояги муаллим аввалгидан уч ҳисса кўпроқ шогирдлар билан машғулот ўтказаётган бўлади...

ОДАМЛАР ДЕЙДИКИ...

Самсоқжон НИЗОМОВ, фахрий: — Вилоят халқ таълими бошқармасида ўттиз йилдан ортиқ иш фаолиятим даврида 6 та раҳбар билан ишлашга тўғри келди. Албатта, у раҳбар бўлиб келгандан кейин бошқарма ишида туб бурилиш ясалди, десам хато қилмаган бўламан. Дилшода Дадажонова соҳа ишига идорадан туриб эмас, балки жойларга бориб, раҳбарлик қилиш қобилиятига эга. Шу боис вилоятда у бормаган мактаб, боғча, лицей, интернат ёки мактабдан ташқари муассасани топиш қийин.

У борган жойида мактаб ёки боғчанинг ташқи кўринишидан ички жиҳозларигача, ходимларнинг кийинишидан тортиб машғулот ўтказиш методикасигача ҳаммасини кўради, кузатади, маслаҳат беради.

Шарофат ЗОҲИДОВА, халқ маорифи аълочиси: Дилшода Дадажоновани талабалик йилларидан буён танийман. Ўша ёшлар раҳбари бўлган жўшқин, гўзал, бетакрор ёшлик пайтларидан биламан. Номлари тилга олинганда ҳамма севинч билан оёққа қалқарди. Уни ҳамма севар, бирдай ҳурмат қиларди. Узоқ йиллар турли лавозимларда ишлаганларида ҳам халқ муҳаббати сўнмади. Чунки болалигидан мерос бўлган камтарлик, самимийлик, меҳрибонлик унинг тумори бўлди.

Ҳабиб САЪДУЛЛА, шоир: Чорак асрдан кўпроқ бўлдики, Дилшодахонни назокатли қиёфаси ва ана шу назокат ичра яширинган ишчанлик, бирон муаммони ечиш устидаги изланиши омухта бўлиб кетган чеҳраси қалбимга муҳрланиб қолган. Шу давр ичида биз ҳамкорликда ишладик. Унда аёлларга хос нафосат билан мард йигитга хос тантилик, эркагу аёл дўстларини бир хилда қадрлай билиш фазилатлари ҳавас қилгулик.

Мен бир неча бор Намангандаги экстремал ҳолатларда турли норасмий уюшмаларнинг, дин ниқоби остида эл оромини бузган гуруҳларнинг йиғин ва тадбирларига аёл боши билан мардона кириб бориб, Президентимиз сиёсатини, ўз нуқтаи-назарини ҳимоя қилиб чиққанига гувоҳ бўлганман. Бу гаплар бугун айтишга осон, лекин ўша пайтларда беназир жасорат эди.

АНИҚ РАҚАМЛАР БИЛАН АЙТГАНДА

Вилоятда 667 та мактаб мавжуд. Унда 446 минг ўқувчи таълим олмоқда. 1998-99 ўқув йили муваффақиятли якунланди.

Йил якунига кўра вилоят халқ таълими бошқармаси асосий кўрсаткичлар бўйича республика халқ таълими вазирлигининг диагностик таҳлили бўйича 1997 йилда 8-ўринни эгаллаган бўлса, 1998 йил якуни бўйича 3 -ўринга кўтарилди. Республика фанлар олимпиадаси бўйича 1997 йилда 4-ўринни эгаллаган бўлса, 1998 йили 2-ўринга чиқди.

Бу кўрсаткичларга эришишда мавжуд 667 та умумтаълим мактаблари ва 834 та мактабгача таълим муассасалари сезиларли фаолият кўрсатдилар. Таълим жараёнини жаҳон андозалари талаблари даражасига кўтариш учун замонавий ўқитиш усулларидан кенг фойдаланилаяпти.

Вазирлар Маҳкамасининг 203-сонли қарорига асосан Халқ таълими вазирлиги томонидан Наманган туманидаги 8-ўрта мактаб информатика фани бўйича Республика тажриба-синов марказига айлантирилди. Шунингдек, барча фанлар бўйича шаҳар ва туманларда ҳам биттадан мактаб тажриба-синов марказига айлантирилди. Бу мактаблардаги тўпланган илғор тажрибалар, янги информацион технологиялар ўрганилиб, амалиётга тадбиқ этиляпти.

Ўқувчи ёшларнинг дарслардан бўш вақтларини мақсадли ташкил этиш учун мактабдан ташқари тарбия муассасаларининг роли яна ҳам кучайтирилди. Натижада, Республикада ўтказилган ёш техник ижодкорлик, ёш саёҳлар ва ўлкашунослар ҳамда ЭКОСАН йўналиши бўйича 1-ўринни қўлга киритдилар.

Педагогик кадрлар сифат таркиби йилдан йилга яхшиланиб бормоқда. Вилоятдаги умумтаълим мактабларида ишлаётган 29882 нафар ўқитувчининг 21239 таси олий маълумотга эга.

Мамлакатда биринчи бўлиб, бошқарма қошида педагогик ташхис маркази ташкил қилинди. Республика семинари ўтказилиб, унинг иши мамлакат бўйича оммалаштирилди.

Дилшода Дадажонова педагогик ходимларни ижтимоий ҳимоя қилишни бошқармадан бошлади, бошқарма қошида ходимлар учун «Мураббий» дўкони ҳамда ошхона очилди, алоҳида автобус ажратилиб, ҳамманинг йўли яқин бўлди.

Вилоят халқ таълими бошқармасида амалга оширилаётган ҳар бир ишнинг замирида Дилшода Дадажонованинг меҳнати, раҳбарлиги намоён бўлади.

Ўзининг орзу-ўйлари, тиниб-тинчимаслиги, ташаббуслари билан яшаб шуҳрат қозонган опа мустақил ватанимиз гуркираб яшнашига муносиб ҳисса қўшаверади. Унинг Республика ва вилоятда маънавиятни ривожлантириш соҳасидаги хизматлари Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган. Унга «Ўзбекистон республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими» унвони берилган. Бугун у ҳамон ёшлик ғайрати ва шуҳратидан айри тушмаган ҳолда тизимдаги ислоҳотларни муваффақиятли амалга ошириш йўлида фидойилик қилмоқда.

Дилбар ҲАЙДАРОВА,
«Маърифат»нинг махсус мухбири

«ШАРҚ ТАРОНАЛАРИ» – ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ КЎРИГИ

Барчамизга маълумки, қўҳна Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтадиган «Шарқ тароналари II-Халқаро мусиқа фестивалининг очилишига саноқли кунлар қолди. Тадбирнинг асосий шартлари шарқ мамлакатлари халқларининг ноёб мусиқа санъати ва ютуқларини кенг тарғиб қилиш, миллий мусиқа анъаналарини асраб-авайлаш, маънавий қадриятларимиз ва халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашдан иборат. Ҳозирда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Ҳамидулла Кароматов раислигидаги ташкилий қўмита томонидан барча дастурлар ишлаб чиқилди. Фестивалнинг асосий муассислари Ўзбекистон маданият ишлари вазирлиги, «Ўзтелерадио» компанияси, Бастакорлар уюшмаси ва Самарқанд вилояти ҳокимлигидир. «Шарқ тароналари» мусиқа фестивали шарқ мамлакатлари мусиқий салоҳиятини тўла намоён этиш, унинг энг ёрқин намуналари, эришилаётган ижодий натижалар билан яқиндан танишиш, ўзаро тажриба-алмашишга имконият яратади. Шунингдек, аждодларимиз бой меросини тарғиб этиш, ёш авлодни мусиқа ва қўшиқчилик санъатига қизиқишларини янада орттириш, истеъдодларни рағбатлантириш, Ўзбекистоннинг санъат соҳасида ҳам ўз салоҳиятига эга эканлигини намойиши мусиқа фестивалининг асосий вазифаларидандир. Тадбирда ҳар бир мамлакатдан 9 нафаргача профессионал ва ҳаваскор бадиий жамоалар ҳамда яккахон хонандалар қатнашиши мумкин. Фестивалда ижроларнинг миллийлиги, мазмундорлиги, хонанданинг юксак ижро маҳорати, кўркам либоси ва саҳна ҳатти-ҳаракатлари баҳолашда асосий мезон бўлиб хизмат қилади.

Мухтасархон КАРИМОВА

Muammo

КУТУБХОНАДА КИМЛАР ИШЛАЙДИ?

Республикамизда амалга оширилаётган таълим ислоҳотларининг асосий мақсади ва йўналиши кадрлар тайёрлаш миллий моделини амалга татбиқ этиш, ҳар томонлама камол топган, олий меҳнат бозори эҳтиёжларига жавоб бера оладиган, ўзгарувчан шароитларга мослаша оладиган кадрларни тайёрлашни йўлга қўйишдан иборат.

Маълумки, А.Қодирий номидаги маданият институтининг (Марказий Осиёда ягона) фаолият кўрсатаётганига ҳам чорак аср тўлиш арафасида. Ҳурматли Президентимиз Ислом Каримов томонидан шу йил 15 апрелда имзоланган «Ўзбекистонда 2005 йилгача туризмни ривожлантириш дастури» ҳақидаги Фармонига мувофиқ А.Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият институтини статусини ўзгартирилиши, уни «Маданият ва туризм» институти деб номланиши институт жамоасига юқори кўтаринкилик ва қувонч бахш этди. Ўйлаймизки, ушбу фармон орқали республикамизда туризмни ривожлантиришга, замон талабларига жавоб берадиган, юқори малакали туризм хизмати мутахассисларини тайёрлашга кенг йўл очилади. Фармон қабул қилингунга қадар А.Қодирий номидаги Маданият институтида асосан иккита факультет — маданиятшунослик ва кутубхонашунослик факультетлари фаолият кўрсатиб келди.

Кутубхонашунослик факультети оммавий кутубхоналар, болалар кутубхоналари, техника кутубхоналари учун базавий олий маълумотли кутубхоначи-библиографлар тайёрлаб келмоқда. Бундан ташқари 1995 йилдан бошлаб, факультетда архившунослик, китоб савдоси бўлимлари ҳам ташкил этилди.

Аслини олганда республикамизда бугун 17 мингдан ортиқ турли хилдаги кутубхоналар фаолият кўрсатмоқда. Уларда ишлаётганларнинг атиги 20 фоизи олий маълумотлиларни, 35 фоизи ўрта махсус маълумотли мутахассисларни ташкил этади, холос. Кўриниб турибдики, кутубхоналаримизда фаолият кўрсатаётган мутахасссисларнинг деярли 50 фоизга яқини 8-10 синф ҳажмидаги маълумотга эга кадрлардан иборат.

Бунинг асосий сабабларидан бири собиқ шўролар тузими даврида кутубхоначининг ҳам косаси оқармаганлигида. Олий маълумотли кутубхоначига 70-90 сўм миқдорида ўртача маош белгиланган эди. Кутубхона собиқ КПСС давлат сиёсатини ва унинг доҳийлари асарларини тарғиб-ташвиқ қилувчи идеологик ташкилот сифатидагина фаолият кўрсатарди. Кутубхоналар ўзларининг асосий вазифаси китобхонларга сифатли хизмат кўрсатиш, уларни зарур ахборотлар билан таъминлашни унутиб, халқни ўқимишли қилиб кўрсатиш мақсадида қўшиб ёзиш, йўқ китобхонни «аъзо» қилиб белгилаш, ўқилмаган китобни ўқилди қилиш, натижада собиқ «совет халқи»ни энг ўқимишли халқ даражасига кўтаришга уриниш, ўртача битта китобхон томонидан ўқилган китоблар сонини 21-23 та қилиб кўрсатиш каби салбий ҳоллар юзага келди. Бу ҳол соҳага ёшларнинг қизиқишини деярли сўндирди ва нуфузини тушириб юборди.

Аслида жамият тараққиёти, аҳолининг маданияти, маънавияти даражаси унинг ўқиш маданияти билан белгиланади. Халқ қанча ўқиса, билса юқори маънавият эгаси бўлади. Демак, ҳар қандай тузумнинг ўзгариши, ислоҳотларнинг бориши шунча енгил кўчади. Буюк бобокалонларимиз ҳам сарой, масжид, мадрасалар кутубхоналаридан самарали фойдаланишган. Тарихий манбалардан маълумки, Ибн Синогача ҳам Бухоро амирлигининг донғи кетган кутубхонаси бўлган. Соҳибқирон Амир Темурнинг икки хазинасидан бири — тўплаган бой кутубхонаси ҳисобланади. Бу маънавият хазинаси Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий, Али Қушчи, Бобур каби юртимизни жаҳон маърифати ва маънавияти ўчоғига айлантирган юзлаб алломаларга мерос қолган. Маънавият ҳақида жуда кўп гапирилмоқда, аммо маънавиятимиз пойдевори бўлган кутубхоналар кўпчилик ташкилотларнинг назаридан четда қолмаяптимикин?

Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси IX сессиясида сўзлаган нутқида «Сир эмаски ҳар қайси давлат, ҳар қайси миллат нафақат ер ости ва ер усти бойликлари, балки ҳарбий қудрати ва ишлаб чиқариш салоҳияти ва маънавияти билан кучлидир» деб таъкидлаган эди. Барча ривожланган мамлакатларда бўлгани каби бизда ҳам замонавий кутубхоналар бўлиши, аҳолини керакли ахборотлар билан тез ва сифатли таъминлаш, кутубхона жараёнларини автоматлаштириш, механизациялаштириш, компьютерлаштириш давр талабидир.

Бугун А.Қодирий номидаги Маданият институти мақомининг ўзгариши биздан замон талаблари асосида ишлашни тақазо этади. Бизнингча, кутубхоначи кадрларни тайёрлашга давлат стандартлари асосида ёндашиб, фақат бир йўналишда бакалавр кутубхоначи-библиограф тайёрлашдан воз кечиб, кутубхоначига иккинчи мутахассислик берилиши, яъни бакалавр йўналиши бўйича «Кутубхоначи-архившунос», «Кутубхоначи-иш юритувчи», «Кутубхоначи-дастурчи», китоб савдоси мутахассислиги бўйича «Китобшунос-муҳаррир (редактор)», «Кутубхоначи-маънавиятшунос» кадрларни тайёрлаш мақсадга мувофиқ. Чунки мустақил Ўзбекистонимизда ташкил топаётган янги фирмалар, корпорациялар, акционерлик жамиятлари, жамғармалар, жамоа ташкилотлари ва нашриётларда юқорида қайд этилган мутахассисларга эҳтиёж катта.

Маҳамадкарим РАСУЛОВ,
А.Қодирий номидаги Тошкент Давлат маданият ва туризм институти кутубхонашунослик кафедраси мудири, педагогика фанлари номзоди, доцент,

Соибназар ДАВЛАТОВ,
шу институт катта ўқитувчиси, филология фанлари номзоди

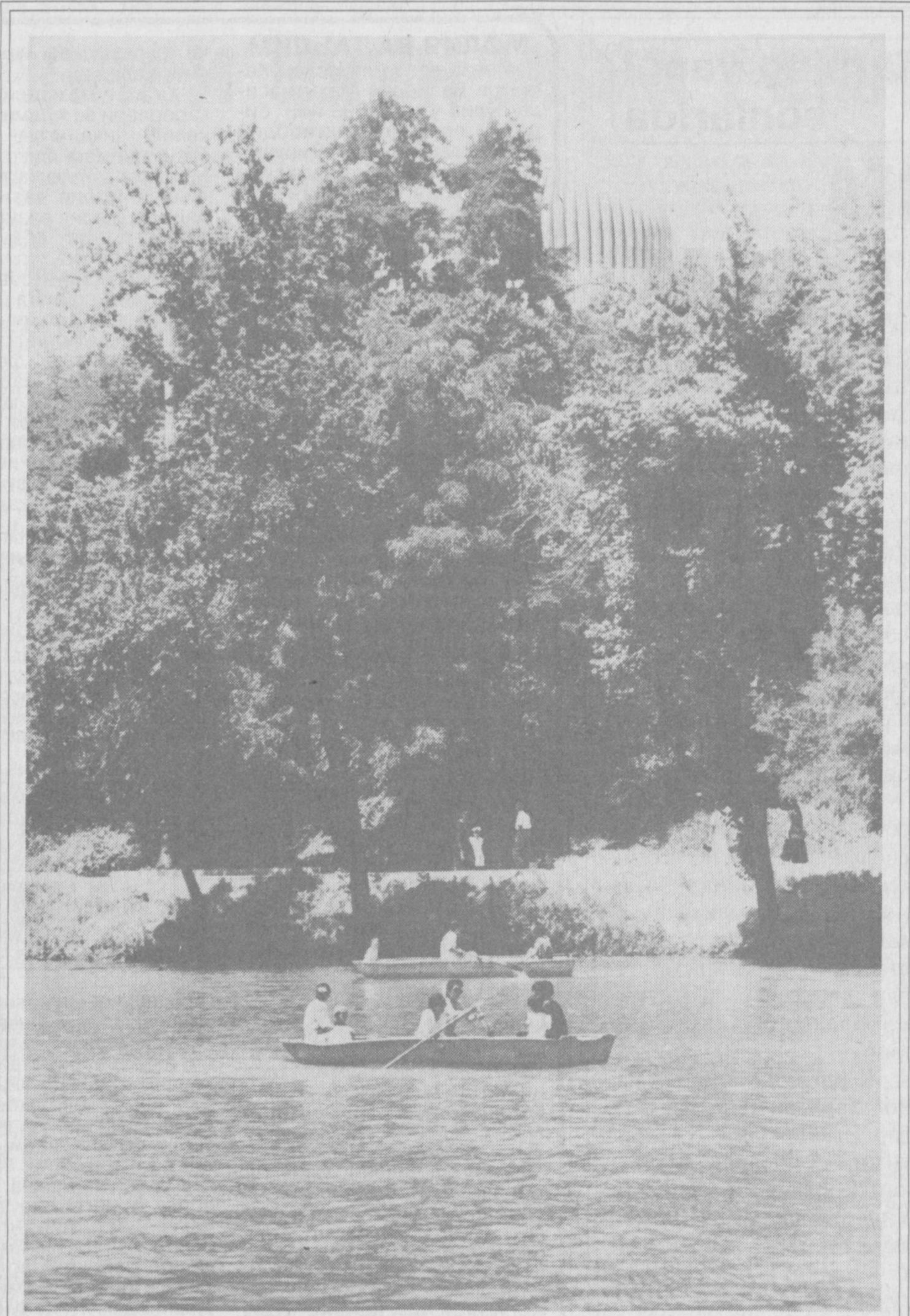

Иссиқнинг тафтини сув олади

ОРОМ ҚУЧОҒИДА

Қашқадарё вилояти Деҳқонобод туманидаги Умир бахши Сафаров номидаги 77-ўрта мактабда ўқувчилар ёзги таътилга чиқиши арафасида болалар учун барча шароитлар муҳайё этилган «Ғунча» номли оромгоҳ иш бошлаган эди.

Спорт майдончалари, овқатланиш хоналари, турли тўгараклар болажонлар ихтиёрида. Дам олувчиларга мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Давлатой Олтибоева бошқош. Оромгоҳ 8 гуруҳга тақсимланиб, ҳар гуруҳда 60 тадан бола янги ўқув йилига куч тўплаяпти.

Дилноза БЕГИМҚУЛОВА

Xullas...

ТАРБИЯ ДАРОМАДДАН УСТУНРОҚ

Норвегияда автоматик ўйинлар 16 ёшга тўлмаганлар учун таъқиқлаб қўйилди. Нимага дерсиз?

Бунинг хулосаси жуда ҳам оддий. Аксарият болалар автоматик ўйинлардан сўнг мураккаб руҳий ҳолатга тушишади. Бу эса маълум даражада носоғлом турмуш тарзининг шаклланишига олиб келар экан.

Иккинчидан, 12 ёшдан 19 ёшгача бўлган болалар мўъжизакор ўйинларга ҳаддан ташқари кўп пул сарфлашади.

Бир йилда 7,5 миллиард крон (бир миллиард доллар) даромад кўраётган автоматик ўйин ташкилотчиларига эса табиийки, ҳукуматнинг бу қонуни ёқмаяпти...

«ТУШУНГАНЛАР» НАЙРАНГИ

АҚШ суғурта компанияси ҳар йили автомашина эгаларининг ҳийла-найрангидан 20 миллиард доллар зарар кўрмоқда. Бунинг эса машина ҳалокатлари содир бўлганда тўланадиган компенсация миқдорига ҳам салбий таъсири бор.

Компания фирибгарларни қидириб топишга оммавий равишда киришгандан сўнг уларнинг 130 нафари қўлга олинди. Қизиғи шундаки, аниқланганлар адвокат ёки врач бўлиб чиқди, яъни қонунни аъло даражада тушунадиган шахслар. Бу хизматлари эвазига қандай чора кўрилишини билиб уларнинг пайтавасига қурт тушди, деб ёзади Америкада чиқадиган «Чикаго сан» газетаси.

МАШИНАДА ТАЪҚИҚЛАНАДИ

Колумбия кўчаларида уяли телефон билан гаплашиб кетаётган автомобил эгалари шартта тўхтатилади. Транспорт полицияси вакиллари бунга тўла маънода ҳақлидирлар. Бундай ҳаракат билан тўхтатилганлар 100 доллар жарима тўлаш қоидасига бўйсунадилар.

Мамлакат транспорт вазири Маурисио Карденаснинг таъкидлашича, уяли телефон кўпдан-кўп автомобил фожиаларига сабаб бўлмоқда. Шунинг учун улардан машина ҳайдаш жараёнида фойдаланиш хавфли.

БУҒУНИНГ ҚАЙТИШИ

Тибет ўтлоқзорларида 1940 йилдан бери буғу учрамаган эди. Шарқий Лхассада пайдо бўлган шохдор буғу ҳаммани ҳайратга солди.

Маълумки, буғунинг бир қанча ички аъзоларидан шарқ табобатида шифобахш дори-дармонлар тайёрланади. Маҳаллий ҳукумат ана шуни ҳисобга олиб, буғуни ҳимояга олишга фармон берди.

Бу ҳақда «Нэшнл жиогрэфик» журнали батафсил маълумот беради.

ana shunaqa gaplar...

Sport maydonchasi

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ПАЛЛАГА КИРДИ

Футбол бўйича олий табақа жамоалари 40 кунлик танаффусдан кейин янги куч-ғайрат билан Ўзбекистон VIII-чемпионати 2-давра ўйинларини бошлаб юборишди. Унда жамоаларнинг беллашуви қуйидагича: «Дўстлик — «Нефтчи» —2:3, «Насаф» — «Бухоро» — 1:1, «Сурхон» — «Пахтакор» — 2:4, «Самарқанд» —«Темирйўлчи» — 6:0, «Трактор» — «Навбаҳор» — 2:6, «Андижон» — «Металлург» — 2:1, «Хоразм» — Янгиер» — 1:0, «Зарафшон» — «Сўғдиёна» — 2:1 кўриниш олди.

УЛАРДАН УМИД КАТТА

Польшада эркин кураш бўйича ёшлар ўртасида навбатдаги жаҳон чемпионати давом этаяпти. 50 га яқин мамлакат спортчилари иштирок этаётган бу нуфузли мусобақада юртимиз шарафини ҳимоя этаётган Дилшод Мансуров, Рустам Эрматов, Бахтиёр Қосимбетов, Музаффар Абдураҳмоновларнинг совриндор бўлишига ишончимиз катта.

ХОТИРА ТУРНИРИ

Шахмат бўйича Азмиддин Хўжаев хотирасига бағишланиб ўтказиладиган анъанавий турнирнинг юртимиз шатранж усталари учун катта кўрик вазифасини ўтаб келаётганлигини кўпчилик яхши билишади. 23-бор ташкиллаштирилаётган бу мусобақа бу йил 7-16 август кунлари Қибрай шаҳрида бўлиб ўтади.

ЙЎЛЛАНМАЛАР НАҚД

Тошкент вилоятининг «Чорвоқ» ўқув-машғулот базасида оғир атлетика бўйича ўсмирлар ва ёшлар ўртасида Республика чемпионати якунланди. Унда муваффақиятли иштирок этиб, ғолибликни қўлга киритган спортчилар август ойида бўлиб ўтадиган Осиё чемпионатига қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритишди.

ШОҲОНА БЕЛЛАШУВЛАР

АҚШнинг Лас-Вегас шаҳрида шахмат бўйича ФИДЕ таснифи бўйича жаҳон чемпионати қизғин давом этаяпти. Сайёрамизнинг энг кучли шахмат даҳоларининг ғоявий тўқнашувларида юртдошимиз Рустам Қосимжоновнинг ўз сўзини айтишига ишонамиз.

Халқ таълими муассасалари, китоб савдоси билан шуғулланувчи ташкилотлар, кутубхоналар диққатига!

Шу кунларда **«Ўрта мактаб, лицей ва коллежларни битирувчилар ҳамда олий ўқув юртларига кирувчилар учун ёрдамчи тестлар ва услубий тавсиялар»** деб номланган янги китоб савдога чиқарилди.

Нашрда **Ўзбек тили ва адабиёти, тарих, математика, физика, химия ва биология фанларидан мактаб дастури асосида тузилган замонавий тестлар ва уларнинг тўғри жавоблари ҳамда шу жавобларнинг назарий асослари** ҳам берилган.

Китоб **қаттиқ, рангли, ялтироқ муқовада чоп этилган**.

Шунингдек,

- **мактаб ўқувчилари учун кундаликлар**
- **расм дафтарлари**
- **инглиз тили бўйича дарсликлар ва луғатлар мавжуд.**

Манзилимиз: Тошкент ш. Навоий кўчаси 30-уй.
Маълумотлар учун телефон - 144-37-92.

ЁШ ҲУНАРМАНДЛАР

Дўстлик туманидаги «Кабутар» болалар боғчасида жажжи ўғил-қизлар учун қизиқарли машғулотлар билан бир қаторда мусиқа, бичиш-тикиш, пазандалик тўгараклари ҳам мунтазам фаолият кўрсатмоқда. Яқинда дилбандлар масканида зардўзлик тўгараги иш бошлади. Донагул Жўраева раҳбарлигида ширинтойлар зардўзликнинг ўзига хос сирларини ўрганишаётир. Мазкур тўгаракка нафақат қизлар, балки ўғил болалар ҳам қизиқиб қатнашмоқдалар. Болажонлар гулшанининг тарбиячилари ҳам тўгаракда халқ амалий санъатининг ноёб сирларини ўрганишаяпти.

Севара ЖЎРАЕВА

Хурматли ҳамкасбимиз Назиржон ҲАЙДАРОВ!

Сизни таваллуд топган кунингиз муносабати билан чин дилдан қутлаймиз.

Педагоглар билан ишлаш, уларга керагида кўмак беришдек сермашаққат ва савобли ишингиз самараси Сизни ҳамиша хурсанд қилиб юрсин.

Соғу саломат бўлинг!

Нарпай туман халқ таълими бўлими, таълим ва фан ходимлари туман касаба қўмитаси жамоаси

Ko'ngil bitiklari

ЮРТНИ ДЕБОН ЖОНДАН КЕЧДИМ

Ёзувчи ва шоир Ўктам Ҳакимали адабиёт аҳлига яхши таниш. Унинг ўнлаб қисса ва ҳикоялари, шеърий мажмуалари китобхонлар томонидан илиқ кутиб олинган. Улкан адиблар томонидан эътироф этилган. Шу кунларда ёзувчи 60 ёшга тўлди. Барча қатори биз ҳам уни шу қутлуғ сана билан муборакбод этамиз.

Неча кунким, ёр сиймосин кўро билмадим.
Хато бўлди ҳоли-зорин сўро билмадим.

Висол ҳажрин кўйидаким, йиғласа пинҳон,
Ул пинҳоннинг кўнглин нечун оло билмадим.

Тун-кечалар қон йиғлабон тўлғанса-да хор,
Ҳижрон куни ёрга сабр тило билмадим.

Ёр доғида шому саҳар бўзласам-да зор,
Шами ўчган кулбасига боро билмадим.

Хотирин ёд этмай ётлар, унутган онлар,
Ул маҳвашга кўнгил розин беро билмадим.

Жон қасдини излаб ҳаргиз сўрсада паноҳ,
Ул паноҳга ҳасратимни деё билмадим.

Тўлса агар паймонаси ул марҳабонинг,
Хазон куни — бугун Ўктам кўро билмадим.

X X X

Бир бевафо хотириким жонимга кишан ўлди,
Бир кишанга маҳкумлигим жаҳонга ниҳон ўлди.

Кулфатининг сирин айтсам, кишан ҳам шу он ёнғай,
Париваша асирлиғим кишанга пинҳон ўлди.

Умр кечгай асирликда, ишқ эрур занжирбанд,
Занжирин жабриданким, толеим хазон ўлди.

Тутаб ётар ишқ меҳвари, айирмишким меҳвардан,
Ўртанади ғам лашкари, бу танам талон бўлди.

Бу талонга эмас моне, ғафлат куниким мардум,
Қанот синган орзу қуши бул кунким қирон ўлди.

Ул ситамгар гуноҳларин қон ила ювса-да гар,
Асли вафо қилмаслиги ошиққа аён бўлди.

Қайси кунким билолмайман, ҳирс заҳрин ичди жонон,
Бу балолиқ ситамидан рангу рўйи сомон ўлди.

Бода эрур илинж жонга, кулба қолса жононсиз,
Толесиз бу шамхонага Ўктамким ҳоқон ўлди.

НАВОИЙ ФАРЁДИ

Юрт дардига мубталоман, мубталосин исён ўртар,
Эл ғамида ёнадурман, ёнган қулин тўфон ўртар.

Ҳақ неъмати эрур исён, саралайди исён элни,
Ярамаса исёнга эл, исёнкорин фиғон ўртар.

Ҳақ ғашига тегса мардум, тўфон босса юртни агар,
Қўзғалмаса исёнга эл, бундай элни қурбон ўртар.

Юртни дебон ишқдан кечдим, кечдим жондин, кечдим ёрдин,
Ишқсиз қолган, ёрсиз қолган ошиқ торин жонон ўртар.

Исёнларсиз қисмат қондир, ҳурлик қондир, эл тутқундир,
Дарду ғаминг сезмаса эл, унинг ашкин нодон ўртар.

Юрак-бағрим кемирди ғам, ғам даштида гирён бўлдим,
Фиғонимдан гирён жаҳон, ҳижронимдан жаҳон ўртар.

Чироқ ёнмас толеимда, осмон бўлди рангу рўйим,
Даврон кутар тутқун шоир, шаън-шавкатин даврон ўртар.

Юрт дардида, эл ғамида йиғлаб ўтдинг эй, Ўктамо,
Ғафлат туни отмас нечун, ғафлат бағрин камон ўртар.

Ўктам ҲАКИМАЛИ

Тошкент шаҳри А.Икромов туманидаги «Ал Тора» МЧЖ (ОКПО бўйича коди — 15923638) тугатилади. Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой муддат ичида қуйидаги манзилда қабул қилинади: Чилонзор, 30-квартал, 17-уй, 52-хонадон.

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:
Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

Бош муҳаррир
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БЎРИБОЕВ (масъул котиб), Шукур ЖОНБОЕВ, Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Нўъмонжон РАҲИМЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Йўлдош САИДЖОНОВ, Ҳулкар ТЎЙМАНОВА, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Рақам ва далиллар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси,32.
ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-55-58.

Газетани IBM компьютерида Малоҳат ТОШОВА саҳифалади.
Навбатчилар: Аҳмад ОТАБОЕВ, Шуҳрат ЙИГИТАЛИЕВ

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 20.
ИНДЕКС: 149, 150. Г-0641. Тиражи 24.190.
Г. 1 2 3 4 5 6 Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2.

«Шарқ» нашриёт матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти -20.00.
Топширилди — 20.00.